

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Cek. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto. Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENE

Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 699

Neprestani napadi na Malto

Sovražnikov sunek pri Mekiliju odbit

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Napad oklepnih sil proti našim postojankam vzhodno od Mekilija je bil odločno odbit; sovražnik je pustil v naših rokah več ujetnikov, na bojišču pa nekaj mrtvih.

Nemška lovka letala so sestrelila en »Wellington« ter na tleh zažgala neko drugo letalo.

Angleška letala so bombardirala Bengazi, pa niso povzročila škode, niti žrtev med prebivalstvom.

Podnevi in ponoči so skupine Osnih letal napadale otok Malto, nad katero so sestrelila en »Spitfire«. Sovražna letala so spustila nekaj bomb na Kreto. Izgub ni bilo.

Italijanski delež pri podmorniskem vojskovanju

Berlin, 1. maja. AS. »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja članek svojega dopisnika Leona Boehmerja o italijansko-nemškem pomorskem sodelovanju. Italijanska mornarica, ki jo je Churchill v sanjah že tolikokrat uničil, gospodari v Sredozemskem morju ter je že dolgo časa s svojimi podmornicami, kakor tudi z drugimi ladjami v ofenzivi. Na drugi strani pa italijanske podmornice uspešno podpirajo delo nemških podmornic proti angleškim in ameriškim ladjam na Atlantskem morju. Böhmer nato navaja številke ladij, katere so že potopile italijanske podmornice, kar je najboljši dokaz za tesno sodelovanje med italijanskimi in nemškimi podmornicami pri zmagovitih nastopih na raznih morjih.

Sestanek med Ducejem in Hitlerjem

Dne 29. in 30. aprila sta se sestala v Salzburgu Duce in Hitler, pogovorov pa sta se udeleževala tudi italijanski in nemški zunanji minister ter načelnika italijanskega in nemškega generalnega štaba — Pogovori so bili političnega in vojaškega značaja

Rim, 1. maja. AS. Dne 29. in 30. aprila sta se sestala v Salzburgu Duce in Hitler. Sestanek je potekel v duhu tesnega prijateljstva in nerazdružljivega bratstva v orožju med dvema narodoma in dvema voditeljema. Pri pogovorih so bili ugotovljeni popolnoma enotni pogledi na položaj, ki so ga ustvarile sijajne zmage sil trojne zveze in v pogledu nadaljevanja vojne obeh narodov na političnem in gospodarskem polju. Še enkrat je bila ob tej priložnosti potrjena skrajna odločnost Italije, Nemčije in njunih zaveznikov, zagotoviti dokončno zmago z vsemi razpoložljivimi silami.

Političnih pogovorov sta se udeležila tudi italijanski zunanji minister grof Ciano in nemški zunanji minister von Ribbentrop. Oba zunanja ministra držav Osi sta na sestanku obravnavala važna zunanje-politična vprašanja. Vojaških posvetov sta se udeležila tudi načelnik italijanskega generalnega štaba general Cavallero ter vrhovni poveljnik nemških sil maršal Keitel. Navzoča sta bila še italijanski veleposlanik v Berlinu Dino Alfieri ter nemški veleposlanik v Rimu von Mackensen.

pogovore. Duceja je po prihodu na to postajo pozdravil Hitler. Na postaji so bili navzoči tudi zunanji minister von Ribbentrop, nemški vrhovni poveljnik maršal Keitel, državni vođa Bormann, načelnik nemškega tiskovnega urada dr. Dietrich ter gauleiter dr. Scheel. Hitler je pospremil Duceja v grad, kjer je te dni stanoval in kjer ga je že pričakoval šef predsedniškega kabineta državni minister Meissner. Po zajtrku, ki so se ga udeležile osebnosti iz Ducejevega in Hitlerjevega spremstva, je bilo vse popoldne določeno za politične posvete, ki sta se jih udeležila tudi zunanja ministra Ciano in Ribbentrop. Prvi dan pogovorov se je končal z intimno večerjo. 30. aprila se je Duce v spremstvu vrhovnega poveljnika nemških oboroženih sil maršala Keitela podal k Hitlerju, pri katerem so imeli na-

to razgovore, tičeče se vojaških vprašanj in ki so se jih udeležili z italijanske strani tudi načelnik glavnega štaba general Cavallero, italijanski vojaški pribočnik v Berlinu divizijski general Marras ter brigadni general Gandin, z nemške strani pa maršal Keitel, maršal Kesselring, topniški general Jodl ter nemški vojaški pribočnik v Rimu general von Fintelén. Ističasno sta se sestala tudi oba zunanja ministra Ciano in Ribbentrop, ki sta nadaljevala politične posvete, katerim sta prisostvovala italijanski veleposlanik v Berlinu Alfieri ter nemški veleposlanik v Rimu von Mackensen.

Sestanek med Ducejem in Hitlerjem se je končal pozno popoldne s kratko rekapitulacijo političnega in vojaškega položaja.

Nemško vojno poročilo

Izboljšanje nemškega bojišča na vzhodu — Bombe na Sebastopol, Novorosijsk, Petrograd ter na vzhodno angleško obalo

Hitlerjev glavni stan, 1. maja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodnem bojišču so imeli nemški napadi za posledico nadaljne izboljšanje na bojišču. S tanki podprti krajevni napadi sovražnika niso imeli uspeha.

Na Laponskem ter na murmanskem bojišču so nemške in finske čete odbile več napadov s krvavimi izgubami za sovražnika.

Bojna letala so podnevi in v noči na 1. maj z rušilnimi in zažigalnimi bombami bombardirala vojaške cilje v Sebastopolu, Novorosijsku in Petrogradu.

Včeraj so Sovjeti izgubili v letalskih bojih 53 letal, tri nadaljna pa so bila uničena na tleh. V Severni Afriki je bilo pri obrambi zoper nočne angleške izvidniške sunke zajetih nekaj ujetnikov.

Podnevi in ponoči so bila uspešno bombardirana letališča na Malti.

Preteklo noč so bojna letala uspešno napadla

pristanišča in ladjedelnice na vzhodni angleški obali.

Berlin, 1. maja. AS. Po zadnjih podatkih je razvidno, da je bilo med žrtvami civilnega prebivalstva pri angleških letalskih napadih na mesto Rostock 163 oseb mrtvih; med njimi je bilo 29 francoskih vojni ujetnikov.

Berlin, 1. maja. AS. »Nachtausgabe« piše, da imajo povračilni nastopi nemškega letalstva na angleška mesta globok vtis v sovražni državi. Churchill mora na vse načine miriti ljudstvo. Ko jim je toliko govoril in vzbujal sanje o sprožitvi druge fronte, ki jo neobhodno zahtevata Moskva in Washington, je nastal nenaden preobrat in zdaj svojemu ljudstvu ne more prikriti novega poloma. Njegov sistem napadov na civilno prebivalstvo, ki ga je poskušal že konec leta 1940, je dobil trd odgovor od nemške strani, ki bi je po angleškem prebivalstvu. Gmotna in moralna škoda, ki jo povzročajo nemški maščevalni poleti, je neprimerno večja kakor tista, ki jo prizadevajo Angleži nemškim kulturnim in umetniškim središčem.

Nov japonski uspeh v Birmi

Japonske čete so zasedle Lashio in presekale birmansko cesto - General Alexander resno ogrožen pri Mandalayu

Bangkok, 1. maja. AS. Kitajsko uradno poročilo pravi, da so se kitajski oddelki umaknili iz birmanskega mesta Lashio.

Rim, 1. maja. AS. Znani komentator londonskega rida Patrick Laev je, govoreč o Birmi, rekel: »Padec Lashia je velikanska nesreča za nas vse, predvsem pa za naše kitajske priatelje. Za njih pomeni konec glavne zveze med Indijo in Kitajsko, po kateri so dobivali orožje. Japonci pa so tako zavzeli poglavitno pot, po kateri so Angleži dobivali dragoceno pomoč v kitajskih četah. Japonski uspeh resno ogroža sile generala Alexandra v Birmaciji, zlasti pa njegovo desno krilo jugovzhodno od Mandalaya, ki se mu že bližajo Japonci.

Bangkok, 1. maja. AS. Vrhovno kitajsko poveljstvo je v nekem poročilu priznalo, da so Japonci s podporo topništva in letalstva izvedli silovit napad na Lashio. Japonske čete, pred katerimi so bile mogočne skupine tankov, so prisilile kitajsko garnizijo k umiku iz mesta na »nove postojanke. Japonci jih na begu sledujejo in v teku so novi ostri boji.

Tokio, 1. maja. AS. Ker so Japonci zasedli del ceste, preko katere prihajajo petroleji iz Birmacije proti Cunkingu, je Čangkajskova vlada sklenila čimbolj štediti s petrolejem.

Stockholm, 1. maja. AS. Iz Londona poročajo, da vlada v današnjem angleškem tisku velik pesimizem glede položaja v Birmaciji. Londonski tisk v svojih komentarjih že pripravlja javnost na morebitno izpraznitev te dežele.

Sanghaj, 1. maja. AS. Poročila ameriških in

angleških agencij z bojišča v Birmi pravijo, da se bitka vedno bolj približuje Kitajski in da grozi nevarnost, da bi Japonci prišli Kitajski za hrbet. Japonci so dospeli že v neposredno bližino birmanskega mesta Lashio, čez katero vodi važna dovozna cesta iz Rangoonu v Cunking.

Tokio, 1. maja. AS. Agencija Domei poroča, da so japonski oddelki zasedli kraj Parang, za njim pa mesto Halabang ter letališče, ki leži 40 km severno od Parabanga na Filipinskem otoku Mindanau, ki je po velikosti drugi v tej otoški skupini. Novice z Mindanaua pravijo, da po zasedbi Paranga in pristanišča Kotabada Japonci ovladujejo vso ondotno pokrajino in da naglo raztezajo svoje nastope zoper amerišanske oddelke, ki so še na zahodni obali tega otoka.

Tokio, 1. maja. AS. Včeraj je 15 milijonov japonskih volivcev volilo novo skupščino. Od 1079 kandidatov bo izvoljenih 466 poslancev. Volišča so bila odprta od 7. jutrida do 6. večer. Za tokijsko pokrajino bodo razglasili izid danes za druge pokrajine pa jutri. V prefekturi Okajama, kjer je pred kratkim požar povzročil veliko škodo, bodo volitve 4. maja.

Tokio, 1. maja. AS. Sinočnji japonski listi poročajo, da so velike množice ljudstva drle na volišča. Ob enih je v Tokiu opravilo že 45% vpisanih volivcev volilno dolžnost, dočim je pri prejšnjih volitvah volilo le 33%.

Tokio, 1. maja. AS. V dobro poučenih krogih izjavljajo, da bo takoj po volitvah sklicana nova skupščina, ki bo izjavila trdno odločnost za nadaljevanje sedanje vojne do popolne zmage.

Nemški glas o povračilnih napadih na Anglijo

Berlin, 1. maja. AS. Nemški maščevalni napadi angl. mesta Bath, Norwich, Eweter in York so angleško javno mnenje navdali s silnim strahom. Na angleško ogorčeno kričanje odgovarja »Zwölf Uhr Blatt«: »Imamo pravico, da plačujemo z istim denarjem, s katerim nam je plačalo angleško letalstvo. Angleži so bili, ne pa Nemci, ki so začeli z uničevanjem cerkva in najmenitnejših spominskih zgradb po nemških mestih. Zato nam ne more nihče braniti, da ne bi mi ravnali prav tako.« List potem povzame: »Angleški narod naj se obrne do svoje vlade, naj pokliče na odgovor Churchilla, ki je prvi ukazal take barbarske zločine. Mi ravnamo z njimi, kakor ima on navado ravnati z nami, in ker ne razume drugih dokazov, se lotimo njegovih lastnih. Način in pravi angleški namen, da bi strahovali civilno prebivalstvo in v njem omajali voljo do odpora, našega naroda ne gane. Naš narod ni dal in ne daje slutiti, da je utrujen. Pač pa so utrjeni Angleži, ki si njihovi vojaški in politični voditelji niti pod moskovskim pritiskom ne upajo odločiti za kakršen koli važnejši vojaški nastop.«

List »Münchener Neueste Nachrichten« pa pravi, da so Angleži še pred nekaj dnevi sneli krinko in se naslajali ob najbolj barbarskih popisih škode, ki jo je pretrpelo nemško prebivalstvo zaradi napadov angleških letal. Po odločnem nemškem odgovoru pa zdaj pričenjajo zanikavati, da bi hoteli z bombardiranjem strahovati, nemške ukrepe pa označujejo kot barbarske in krute. Kakšna je angleška nesramnost in hinavščina, je lahko soditi po tem — zaključuje list — da če so Angleži pripravljeni prepustiti vse zaklade omike na celini boljševiškim tolpam, tudi sami ne čutijo nikakega zadržka, da ne bi še s svojimi sredstvi skušali uničevati zgodovinskih spomenikov evropske omike in zasebne lastnine evropskih prebivalcev. Churchill je že vdrgel svoje letalstvo pogal nad nemško civilno prebivalstvo in vdrgel je zdaj začel tarnati nad posledicami, ki jih mora nositi angleški narod sam. Angleško veselje nad barbarskim rušenjem po letalskih napadih na Lübeck, Rostock in Köln je že pri kraju, zdaj so jeli objokavati škodo, ki jo mora angleško ljudstvo trpeti zaradi Churchillove zločinske politike.

namen, da bi strahovali civilno prebivalstvo in v njem omajali voljo do odpora, našega naroda ne gane. Naš narod ni dal in ne daje slutiti, da je utrujen. Pač pa so utrjeni Angleži, ki si njihovi vojaški in politični voditelji niti pod moskovskim pritiskom ne upajo odločiti za kakršen koli važnejši vojaški nastop.«

List »Münchener Neueste Nachrichten« pa pravi, da so Angleži še pred nekaj dnevi sneli krinko in se naslajali ob najbolj barbarskih popisih škode, ki jo je pretrpelo nemško prebivalstvo zaradi napadov angleških letal. Po odločnem nemškem odgovoru pa zdaj pričenjajo zanikavati, da bi hoteli z bombardiranjem strahovati, nemške ukrepe pa označujejo kot barbarske in krute. Kakšna je angleška nesramnost in hinavščina, je lahko soditi po tem — zaključuje list — da če so Angleži pripravljeni prepustiti vse zaklade omike na celini boljševiškim tolpam, tudi sami ne čutijo nikakega zadržka, da ne bi še s svojimi sredstvi skušali uničevati zgodovinskih spomenikov evropske omike in zasebne lastnine evropskih prebivalcev. Churchill je že vdrgel svoje letalstvo pogal nad nemško civilno prebivalstvo in vdrgel je zdaj začel tarnati nad posledicami, ki jih mora nositi angleški narod sam. Angleško veselje nad barbarskim rušenjem po letalskih napadih na Lübeck, Rostock in Köln je že pri kraju, zdaj so jeli objokavati škodo, ki jo mora angleško ljudstvo trpeti zaradi Churchillove zločinske politike.

Dr. Göbbels o notranji napetosti v sovjetski Rusiji

Berlin, 1. maja. AS. Nemški propagandni minister dr. Göbbels obravnava v listu »Völkischer Beobachter« sovjetski položaj po vojaških dogodkih zadnjega jesen in preteklo zimo ter se sprašuje, kako dolgo bo moskovska vlada obvladala notranji položaj v sovjetski Rusiji. V zvezi s tem nemški propagandni minister navaja nekatera poročila, ki jih pošiljajo ameriški časniki, živeti v Rusiji, v Ameriko. Teh časnikiarjev gotovo nihče ne more obdolžiti sovražstva proti Rusom. Njihovi

dopisi se v resnici skladajo z navedbami doktorja Göbbelsa in potrjujejo notranjo napetost v sovjetski Rusiji. To potrjuje tudi značaj stalnih sovjetskih prošelj zaveznikom, naj jim pošljejo ne samo živeža, marveč tudi orožja ter naj čimprej ustanovijo drugo bojišče v Evropi. Nemški minister nato nadaljuje, da se lahko z ozirom na te okoliščine upravičeno vpraša, kako dolgo bo Stalin še lahko ostal v defenzivi in za kaj še mislil na sovjetsko ofenzivo, o kateri ni več govora.

Potopljene nizozemske ladje

Rim, 1. maja. AS. Uradno angleško poročilo pravi, da je bilo od 2.610.000 ton nizozemskega brodovja, ki je prešlo na angleško stran do 31. decembra potopljenih 1.941.000 ton.

V Moskvi ni bilo prvomajske parade

Rim, 1. maja. AS. Prvikrat v zgodovini Sovjetske Rusije danes ni bilo tradicionalne prvomajske vojaške parade v Moskvi. Kakor poroča angleška agencija iz Samare, je sovjetska vlada sklenila opustiti parado ter naročiti delavcem, naj ostanejo rajši ves dan pri svojem delu.

Poljaki ne zaupajo Sovjetom

Rim, 1. maja. AS. Često govore o neki poljski armadi, ki da je pripravljena stopiti v boj, toda ta armada ostaja vedno nevidna. Morali bi jo sestavljati bivši vojni ujetniki, ki so jih Sovjeti spustili na evobodo na angleški in ameriški pritisk. General Sikorski, predsednik takojimenovalne poljske vlade, je pred nekaj dnevi izjavil, da je 60.000 mož poljske armade prišlo v Perzijo. Zakaj v Perzijo? — se sprašuje »Popolo di Roma«. Isti general Sikorski, nadaljuje list, vneto zagovarja zahtevo po sprožitvi druge fronte na zahodu, verjetno z namenom, da bi lahko opravil famozno poljsko armado čim dalje stran od meja »bratrskega

Kralj Boris je obiskal Tracijo

Sofija, 1. maja. AS. Bolgarski kralj Boris se je vrnil v Sofijo z daljšega potovanja po Traciji, kjer je obiskal Fralo, Xeres, Cavallo, Xanti, Chiumurgino in Dedegač. Takoj po povratku v prestolnico je sprejel predsednika vlade in zunanjega ministra Fialova.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 1. maja. AS. Na karelijskem bojišču so Sovjeti srdito napadali in so povsod naleteli na odločne finsko-nemške protinapade. V zadnjih 24 urah so utrpeli velike izgube. Dva finska lovca sta se nad Rukajervijem spoprijela s skupino sovjetskih letal. Oba pilota sta bila ranjena, pa sta se vendar srečno vrnila. V Finskem zalivu in vse

do Helsinkov je doživela zadnja noč Finska letalske alarme, kakor še nikoli doslej. Na bojišču pri Aunusu ter še bolj proti vzhodu pri Ostinkih so bili odbiti močni sovjetski napadi. Na vzhodnem karelijskem bojišču je finsko topništvo obstreljevalo sovjetske utrjene obrambne položaje in tolklo pehoto, katera je bila na pohodu proti Fincem. Finski vojaki so z ročnimi bombami naskočili sovražnika, ki je vdrl v njihove postojanke ter ga odbili.

Novo nemško letalo Do-217

Berlin, 1. maja. AS. Nemški listi priobčujejo sliko novega strmoglavskega bombnika, ki ga je pred kratkim začelo uporabljati nemško letalstvo. To je letalo Do-217 iz tovarna Dornier. Ima 2 močnejša motorja, je zelo okretno, tako da je skoraj enako najbolj slovitim sovražnim lovskim letalom. Ima nove, zelo popolne zavore za strmogavljanje, je zelo stabilno, nosi lahko največje bombe, pa tudi torpeda in mine. Oboroženo je s topovi in strojnimi, na vrhu pa ima jekleno kupolo, da lahko pilot strelja s topovi in strojnimi na vse strani. Novo letalo je že pokazalo odlične uspehe v Sredozemlju ter v borbi proti angleškim ladjam in v bojih z angleškimi kakor tudi s sovjetskimi letali.

Prebivalstvo Švedske

Stockholm, 1. maja. AS. Dne 1. januarja 1941 je imela Švedska 6.371.432 prebivalcev. Iz zadnjega štetja je razvidno, da se je število prebivalstva do konca leta 1941 pomnožilo za 35.042 duš.

Uredba o preureditvi Borze dela v Ljubljani

Imenovanje upravnega sveta in strokovnjaka pri tej ustanovi

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo o ureditvi povpraševanja in ponudbe dela, glede na ministrsko uredbo o zaposlovanju nezaposlenih delavcev odreja:

1. Pokrajinsko ravnateljstvo dela v Ljubljani iz člena 1. naredbe z dne 25. junija 1941, št. 52 se odpravlja.

Doslej njemu pristojni posli preidejo na Visoki komisariat, ki jih bo opravljal po Inspekciji dela za Ljubljansko pokrajino: Imovina se odstopa Borzi dela.

Doslej Glavni upravi za posredovanje dela v Belgradu pristojni 3% prispevek se od dne 10. aprila 1941-XIX dalje odreja Visokemu komisariatu.

Doslej Pokrajinskemu ravnateljstvu dela pristojni 7%ni prispevek se odreja Borzi dela.

Izplačevanje podpor za brezposelnost in nam. anje sta še nadalje poverjena Borzi dela za Ljubljansko pokrajino.

3. Sedanji posvetovalni in sklepajoči organi Borze dela se odpravlja in nadomestijo z upravnim svetom, ki mu predseduje po Visokem komisariatu imenovani odposlanec in ki sestoji iz štirih predstavnikov delodajalcev in štirih predstavnikov delojemnikov, katere tudi imenuje Visoki komisar na predlog ustreznih pokrajinskih sindikalnih zvez.

Predlogi za imenovanja iz prednjega odstavka morajo obsegati terne za vsako izmed naslednjih proizvodnih vrst: kmetijstvo, industrija in obrt, trgovina, denarstvo in zavarovanje.

Tajniške posle opravlja upravnik Borze dela, ki ga tudi imenuje Visoki komisar.

4. Mesta predsednika in članov upravnega sveta so častna in ne dajejo pravice do nikake poslovne nagrade.

5. Upravni svet Borze dela ima nalogo, da ukrene vse, kar je treba za gospodarsko finančno poslovanje Borze dela in da skrbi za upravljanje podpor za brezposelnost, pri čemer predlaga ustrezne sklepe Visokemu komisariatu v odobritev.

Zoper ukrepe upravnega sveta glede izplačevanja podpor za brezposelnost je dopustna pritožba preko pristojnih pokrajinskih sindikalnih zvez na Visoki komisariat, Inspekcijo dela.

6. Pri prvi uporabi te naredbe mora upravni svet Borze dela poslovati ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar in tigar naloga je, da usmerja in vzporeja njegovo delovanje in ki ima pravico, da sproža, prekliče ali spremeni ukrepe, da pazi na ohranitev imovine in na potek upravnih poslov, kakor tudi, da po zaslišanju sveta predlaga Visokemu komisariatu, kar treba za pravno-gospodarsko sistemizacijo osebja v službi Borze dela in bivšega Pokrajinskega ravnateljstva za delo.

7. Določbe naredbe z dne 8. aprila 1942-XX št. 63 o ureditvi povpraševanja in ponudbe dela ostanejo nespremenjene, razen določb iz člena 12, ki se spreminja takole:

Pri Visokem komisariatu se ustanavlja Pokrajinski namestitveni odbor.

Ta odbor je pristojen izdajati Pokrajinskemu namestitvenemu uradu navodila organizacijske in strokovne vrste, da bi se zavarovala enotnost pri nameščanju, in da se potrebe le-tega spravijo v sklad s potrebami delodajalcev in delavcev raznih delovnih strok, kakor tudi predlagati upravnemu svetu Borze dela morebitne odredbe finančnega značaja, ki se nanašajo zgolj le na nameščanje.

Odboru predseduje odposlanec Visokega komisariata, sestoji pa odbor iz:

1. enega predstavnika PNF, 2. enega predstavnika komisariata za izselništvo in kolonizacijo, 3. enega predstavnika Inspekcije dela, 4. upravnika Borze dela, 5. strokovnjaka, imenovanega po Visokemu komisariatu pri Pokrajinski zvezi delodajalcev in pri Pokrajinski delavski zvezi, 6. predsednika Pokrajinske zveze delodajalcev in Pokrajinske delavske zveze, 7. predsednikov združenih delodajalcev in delavskih odsekov za kmetijstvo, industrijo in obrt, trgovino, denarstvo in zavarovanje.

Posle odborovega tajnika opravlja ravnatelj Pokrajinskega namestitvenega urada.

Dokler se ne imenujejo po pravilih Pokrajinske zveze delodajalcev in zveze delavcev pred-

V svrhu sistematizacije državnih upokojevcv bodo v kratkem blagajne, ki izplačujejo pokojnine, poslale vsakemu upokojuvcu in upokojenki (vdovam) tiskovino za izjavo, ki jo je priredil Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino.

Vsak uživalec pokojnine bo moral svoji izjavi predložiti: 1. svoj rojstni list; 2. očetov rojstni list ali pa materin rojstni list, če je oče nepoznan; 3. izkaznico o občinski pristojnosti (domovnice) in 4. potrdilo občine o svojem stalnem bivališču.

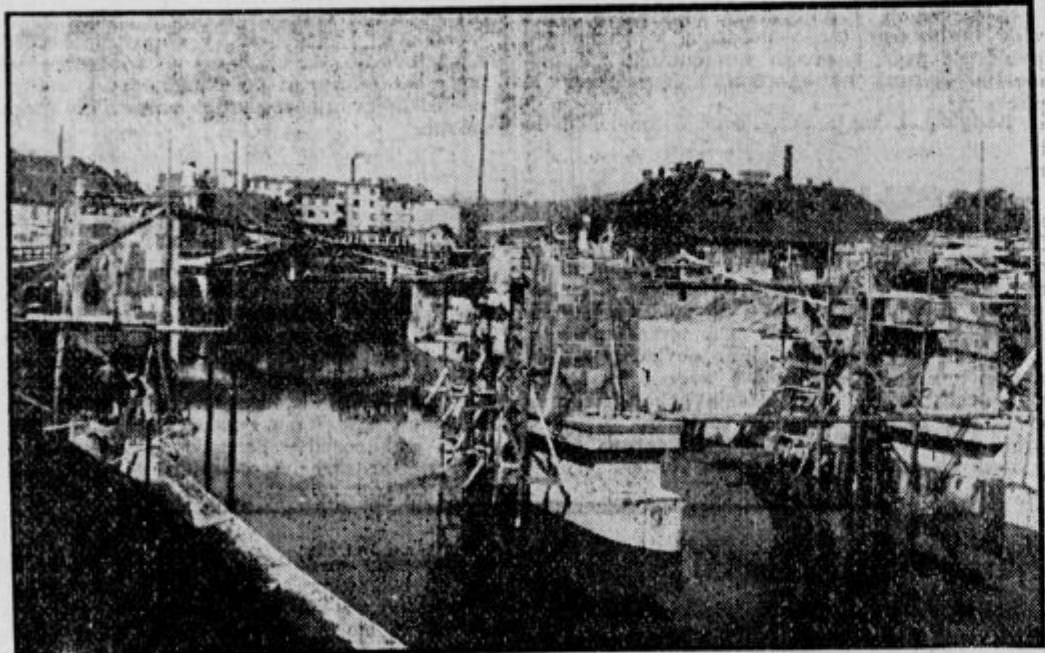
Domovnica, t. j. izkaznica o občinski pristojnosti, in potrdilo o stalnem bivališču morata biti izdani dvojezično, t. j. v italijanskem in slovenskem jeziku ali pa samo v italijanskem in novejšega datuma. Izdani ne smejo biti pred letom 1942.

Potrdila o prejšnji pristojnosti (domovnice) pod točko 1. ni potrebno predložiti, ne bo pa odveč, če ga kdo predloži.

Domovnico mora izdati v vsakem primeru le pristojna občina. Vse priloge k tej izjavi so po točki 8. in 9. čl. zakona o takšah proste takse. Če kdo priloži namesto izvirnih listin njih prepise, mora preskrbeti overovljene prepise pri sodišču (takse prosto). Priporočamo slednje.

Kdor v 15 dneh po prejemu obrazca ne bo predložil izjave s prej navedenimi štirimi prilagami izplačilni blagajni, mu bo blagajna izplačilo prejemkov ustavila.

nih stolpih. Prav zato bodo stolpi segali tako visoko. Medtem ko so gradbena dela za dokončano ureditev zatvornice bila že lani oddana, še sedaj ni rešeno vprašanje, katera tvrdka bo izdelala strojne naprave in železne zatvornice. Kakor čujemo, je mestna občina že stopila v zvezo z uglednimi italijanskimi tovarnami in tudi dobila že večje število ponudb za izdelavo in montažo železnih zatvornic. Vsega skupaj je poslalo osem velikih tvrdk ponudbe, ki se sušijo med 1.000.000 in 1.300.000 lirami. Prav verjetno je, da bodo ta dela v kratkem oddana.

Pogled na s kamnom obložene podporne stebre nove zatvornice.

središču mesta so podporni stebri mnogo manj zanimivi, tam namreč ne bodo obloženi s kamnom, ampak bo beton le štokan. To nas seveda ne sme motiti, saj bo kasneje, ko bo zatvornica popolnoma dokončana, betonsko korito struge skoraj do vrha napolnjeno z vodo in bo tako velik del spodnje polovice opornikov v vodi. Iznad vode bo proti mestu gledal v glavnem le učinkoviti betonski venec, nad katerim bodo zgrajeni še nekaj nad 10 m visoki stolpi, ki pa bodo tudi krog in krog obloženi s kamnom.

Velika zatvornica bo arhitektonsko nadvse učinkovita. Ta teden so začeli na obojni strani nad betonskim vencem in ob velikih stebrih opornikih graditi skoraj 2 m debele okrogle kamnite stebre. Ti stebri bodo vsi prav tako obloženi z lepo obdelanim kamnom. Posamezne ploskve kamnov, iz katerih bodo stebri sestavljeni, niso ravne, ampak usločene, tako da bo stebri v resnici okrogel. Ti trije okrogli stebri opornikov bodo visoki okrog 6 m in bodo na vrhu zaključeni z vencem. Če stebre bo zgrajena železobetonska brv, ki se bo deloma naslanjala tudi na glavne stebre opornike. Brv ne bo služila občinstvu, ampak le tistim, ki bodo upravljali strojne naprave na zatvornici.

Strojne naprave za zatvornico, ki obsegajo močne elektromotorje, ki bodo gnali zobata kolesa, s katerimi se bodo dvigali drogovi, na katerih bodo pritrdene močne in težke železne zatvornice, bodo nameščene v glavnih štirih kot-

Ker bo izdelovanje strojnih naprav in železnih zatvornic zahtevalo tri do štiri mesece, lahko računamo, če bodo naročila v kratkem oddana, da bo z montažo strojnih naprav mogoče že začeti letos na jesen. To bi pomenilo, da bo zatvornica letos dokončno urejena, saj bodo gradbena dela do jeseni prav tako končana.

Stara želja, da bi se ob tej zatvornici zgradila tudi električna centrala, ki bi z električnim tokom, ki bi ga dajala, vsaj deloma plačala stroške za graditev zatvornice je neizvedljiva. V mestu bo sicer gladina vode v strugi že nekaj višja kakor pa pod zatvornico. Torej recimo v strugi ob stari cukarni. Vendar bo ta razlika v najugodnejših primerih dosegla komaj okrog tri metre. Ta višinska razlika pa bo nastajala le tedaj, kadar bo Ljubljana majhna. Ob povodnjah in ob deževju p naraste Ljubljana znatno tudi v strugi pod zatvornico, saj udarja voda nazaj. Zato se omenjena višinska razlika močno zmanjša in koristni padec, ki bi bil lahko izkoriščen, ostane tako neznan, da elektrarna ne bi mogla delovati. Elektrarna bi torej ne koristila mnogo niti ob veliki vodi, prav malo pa ob nizki, ki bi razmeroma majhna količina vode pri sorazmeroma nizkem padcu tudi ne zalegla mnogo. Zato je graditev električne centralne negospodarska in se ne bi izplačala.

V vsako hišo »Slovenca«!

sedniki strokovnih združenj in odsekov, določita članje iz točke 7. ustreznih pokrajinskih zvez.

8. Ta naredba razveljavlja vse nje nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe in stoji v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo o preureditvi Borze dela in upoštevanje predloge Pokrajinske zveze delodajalcev in Pokrajinske delavske zveze odloča:

Upravni svet Borze dela iz člena 3. naredbe z dne 21. aprila 1942-XX, št. 74, je sestavljen takole:

1. dr. Ivan Köstli, predsednik, 2. Ivan Bahovec, Zdenko Knez, dr. Albin Stele in Josip Cerne, predstavniki Pokrajinske zveze delodajalcev,

3. Jurij Stanko, Alojzij Sitar, inž. Vinko Kosić in Ciril Golmajer, predstavniki Pokrajinske delavske zveze.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo z dne 21. aprila 1942-XX št. 74 o preureditvi Borze dela odloča:

Fašist cav. uff. Adriano Petronio je odrejen, da kot strokovnjak podpira upravni svet Borze dela, in sicer s področjem, določenim v členu 6. naredbe z dne 21. aprila 1942-XX št. 74.

Državnim upokojujencem v vednost

Opozarjamo torej vse upokojujence in upokojujence, da si manjkajoče listine čim prej preskrbijo.

Vsem tistim, ki potrebujejo izpiske iz matičnih knjig z Gorenjske ali Štajerske, v vednost:

Matične knjige za kraje, ki spadajo po sedanjih upravnih razdelitvah pod okraj Radovljica, se nahajajo sedaj v Radovljici, Kreissippenamt in Radmannsdorf.

Matične knjige za kraje, ki spadajo sedaj pod kranjski in kamniški okraj, se nahajajo vse v Kranju (Zentralmatrikenamt, Krainburg).

Matične knjige za kraje, ki spadajo pod sedanjo Štajersko (vsa lavantinska škofija in del Dolenske), se nahajajo na sedežih tistih upravnih občin.

Pristojbina za vsako zaproseno listino znaša v Nemčiji 60 pfenigov (1 RM = 7.60 lir, torej 60 pf = 4.56 lir, zaokroženo 5 lir). Kdor naroči pri pristojnih občinah ali pri kakem znanu, lahko poravnava pristojbine za naročene listine in za poštno nazaj na ta način, da kupi pri poštnem uradu »internacionalne kupone za odgovor«, (Coupon-Response-Internationale), ki stane 2.50 lir. Za eno naročeno listino naj torej priloži v pismu tri kupone, dva za listino in enega za odgovor, za dve listini pa pet kuponov. Zupanstvo bo poslane kupone na svojem poštnem uradu vnovčilo.

Lahko se pa tudi obrne, kdor želi dobiti izpiske iz matičnih knjig v Kranju ali Radovljici, na italijanski konzulat v Celovcu (Klagenfurt).

Kdor pa želi izpiske iz matičnih knjig iz sedanjega Štajerske, naj se obrne na italijanski konzulat v Gradcu.

Kdor mora naročiti manjkajoče listine, predvsem rojstne liste iz inozemstva, naj odda prošnjo na pošti priporočeno. Koncept prošnje (duplikat) naj shrani in na njega prilepi poštni sprejemni list (recepis).

V smislu odloka Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani z dne 14. aprila t. l., št. 1. 1690-1, je škofijski ordinariat v Ljubljani naročil vsem matičnim uradom, da izdajajo aktivnim in upokojujencem državnim in pokrajinskim uslužbencem, ki prosijo za osebne in družinske listine za ureditev službenega položaja oz. za upokojujence, izpiske iz matice brez kolkovine. Izpiski se izstavljajo na navadnem papirju, zaračuna se pisarniška taksa 2 liri. Izpiski naj se izstavljajo v slovenskem in latinskem jeziku. Vedno naj se zapiše na izpisek, kdaj je tisti krščen.

Glede izpolnitve posameznih rubrik na tiskovini je natančnejša navodila objavil list »Upokojujence«, glasilo Društva državnih in samoupravnih upokojujencev v Ljubljani, v IV. številki z dne 27. aprila t. l.

Vsem v Ljubljani stanujočim svojim članom bo društvo — sporazumno z domovinskim uradom mestnega poglavarstva — preskrbelo potom predložite skupnih alfabetskih seznamov domovinske izkaznice in potrdila o stalnem bivanju v Ljubljani. To velja tudi za nove člane, ki pristopijo k društvu do 15. maja t. l.

Društvena pisarna je v Wolfovi ulici št. 10, dvorišni trakt. Uradne ure od 10. do 12.

Poletno škropljenje sadnega drevja

Po dolgi, hudi zimi odpira sadno drevje svoje cvetove, da zarodi in nam jeseni donese obilen sad. S pomladjo pa se prebujajo tudi raznovrstni sadni škodljivci, rastlinski in živalski, da nam uničijo sadni nastavek, ki je letos posebno obilen. Preteklo zimo ni bilo mogoče opraviti škropljenja sadnega drevja povsod tako, kakor bi bilo to potrebno. Zato bomo morali tem skrbneje in kar je najvažnejše, pravčasno izvesti spomladansko in poletno škropljenje pred in po cvetenju. Posebno s škropljenjem pred cvetenjem, ko so brsti že odprti in vidni cvetni peclji, cveti sami pa še zaprti, preprečujemo v Ljubljani in okolici zaradi vlažnega podnebja le z 2-3% kaliforniško »žveplenopapneno« brozgo nevarni in škodljivi škrlup na sadnem drevju. Škrlupovi trosi namreč prezimijo na odpadlem listju in sadju. Veter jih spomladi raznese na mlade lističe odpirajočih se brstov, kjer v rosnih in dežnih kapljah izkalijo in okužijo mlado listje, da na njem in pozneje tudi na sadju nastanejo znane pege in okvare. Škrlupovi trosi se raznašajo in kalijo do konca maja. Zato je potrebno škropljenje ne samo pred cvetenjem, ampak tudi po cvetenju, ko beli cvetni lističi odpadejo. Če dodamo brozgi 0.2% (200 g na 100 l) apnenega arzenata (arezina, meritola), uničimo obenem tudi grizoče živalske zajedavce, predvsem malega zimskega pedica, zavijača, ki povzroča črvičnost sadja in dr. Namesto bakrenog ali žveplenopapneno brozgo uporabljamo lahko tudi 1% nospracen ali 1/2% nosprasi, ki vsebujeta oba baker in arzenik. Ti dve sredstvi bo pa zdaj težko dobiti.

Ko so plodovi debeli kakor lešniki, sledi drugo poletno škropljenje, čez tri tedne pa še tretje. Škroplivo treba z dobro škroplilnico fino porazdeliti po listju in drevju, da ne teče od drevesa, ker bi sicer nastale hude opekline.

Ko drevje odpira brstje, se izvalijo iz prezimajočih jajčec že tudi listne uši in bolhe, konec maja pa razni kaparji. Da se ubranimo teh škodljivcev, škroplimo sadno drevje z 1%,

Gospodarstvo

Osnovni zakoni Kraljevine Italije. Službeni list za Ljubljansko pokrajino prinaša v svoji št. 34 z dne 29. aprila letos 18 osnovnih zakonov Kraljevine Italije, katerih veljavnost je bila, kot znano, razširjena na Ljubljansko pokrajino. O teh zakonih smo že svojočasno poročali.

Italijanski blagovni promet z jugovzhodom. Mednarodna konvencija o prevozu blaga je bila te dni dopolnjena z novimi predpisi o prevozu med Italijo in Grčijo v tranzitu čez Hrvaško, Srbijo in Bolgarijo. Nekateri vrste prevozov so izključene od prevzema.

Trgovinska zbornica v Skoplju. Nemško-bolgarska trgovinska zbornica v Sofiji bo ustanovila svojo podružnico v Skoplju, kar se je izkazalo potrebno zaradi tega, ker je blagovni promet z Nem. čijo in Macedonijo zelo narasel.

Dunajska Laenderbank naveda v svojem poročilu za preteklo poslovno leto, da se je njena bilanca sveta lani povečala za 136 na 539 milij. mark. Nadalje se je lani povečalo tudi število njenih podružnic, kajti v teku lanskega leta je banka ustanovila podružnico v Mariboru ter je prevzela posle tamošnjih podružnic Zadrugne gospodarske banke in Prve hrvaške štedionice. Zdaj ima banka 36 podružnic na Dunaju in 13 izven Dunaja.

Zatvoritev nekaterih industrij v severni Ameriki. Po informacijah iz New Yorka je pričakovati, da bo na področju ameriških industrijskih tvrdk, katerih je 135.000 morala zapreti svoje obrate, ker niso primerni za proizvodnjo vojnega materiala in se bodo na ta način prihranile velike količine surovin in mnogo delovnih moči v druge svrhe.

Brezgotovinski plačilni promet v Bolgariji — obvezen. Bolgarski ministrski svet je izdal dve odredbi, po katerih je prepovedano bankam med seboj plačevati dolgeve in terjatve v gotovini, temveč samo s kompenzacijami. Trgovinske tvrdke smejo izvrševati plačila za nad 100.000 levov samo s čeki, davke in carine morajo trgovske tvrdke v vsoti nad 30.000 levov plačati s čeki. Vsa naročila države, občin itd., ki presegajo 30.000 levov, morajo biti plačana s čeki. Ti ukrepi imajo namen zmanjšati obtok bankovcev. Obtok bankovcev je namreč dosegel dne 7. januarja letos najvišje stanje v znesku 13.7 milijarde levov in se je do 7. aprila letos zmanjšal na 13.26 milijarde levov, plem ko je že konec februarja padel na 12.4 milijarde levov.

Riž v Romuniji. V Romuniji so ustanovili poseben zavod za pospeševanje kulture riža. Smatrajo, da se da proizvodnja riža v Romuniji še znatno povečati.

Osnrednja emisijska banka na Irskem. Irška vlada je sklenila ustanoviti svojo emisijsko banko in sicer z glavnico 400.000 funtov. Dosedaj so izdajale v veliki meri bankovce na Irskem tudi zasebne banke in sicer je prišla skoraj četrtina vsega obtoka iz zasebnih bank. Tem bankam pa ugasne postopno pravica do izdajanja bankovcev v 12 letih. Možno pa je tudi, da emisijska banka že prej popolnoma centralizira izdajo bankovcev. Zbiranje starih snovi v Franciji je dalo lani že lepe rezultate. Pridobili so okoli 140.000 ton papirja in 900.000 ton železa. Volnenih in drugih oblačilnih odpadkov je bilo zbranih 56.500 ton. Regeneriranih je bilo nadalje 1.500 ton gume in mnogo drugih snovi.

Sintetični gumi na Švedskem. Po dolgi praviljalnih delih je bila na Švedskem proizvedena prva manjša količina sintetičnega guma. Zaenkrat je to količina, ki je bila izdelana v laboratorijih, kar pa dokazuje, da je Švedska v stanju proizvajati iz lastnih surovin zadostne količine te dragocene surovine. Ta proizvodnja bo imela posebno velik pomen za časa trajanja sedanje vojne.

Novo vojno posojilo v Angliji. Angleška vlada je napovedala izdajo novega vojnega posojila po čenši s 1. majem. Obrestna mera za to posojilo znaša 3%.

Obtok bankovcev v Angliji. Te dni je bila zvišana višina dovoljenega obtoka bankovcev v Angliji za 50 na 850 milij. funtov. To je potrebno radi stalnega povečevanja obtoka bankovcev, ki je znašal pred 14 dnevi že 667 milij. funtov, kar je za 367 milij. funtov ali 122% več, kot je znašal obtok septembra 1939. V nekaj mesecih je pričakovati, da bo obtok bankovcev dosegel višino, ki mu je odmerjena.

Tovorni železniški promet v Nemčiji. Nemške državne železnice so dovolile, da se na vse tovarne vagonne nemških železnic lahko naloži še ena tona nad količino, ki je zapisana kot nosilnost na vagonih. Vagoni, ki za to niso sposobni, bodo posebej označeni. Promet teh vagonov je dovoljen tudi v zasedene pokrajine, nadalje v Italijo, Francijo, Švico in Slovaško. Pri pošiljatelj v protektorat ta višja obremenitev ne pride v poštev.

Sanacija dalmatinskih občin. Guverner Dalmacije je doslej dovolil 17 dalmatinskim občinam v pokrajini Zara in 4 od 12 v pokrajini Split ter 14 od 15 v pokrajini Kotor provizorične prispevke v znesku 2.646.500 lir, od katerih je dobila najmanj občina Ljuštica v znesku 5000 lir, največ pa občina Šibenik v znesku 567.500 lir. Občine so bile razbremenjene tudi hipotekarnih dolgov.

Iz hrvaškega gospodarstva. Tovarna vžigalica Vrbovsko izkazuje za lansko leto 187.719 kun čistega dobička (za 1894 8753 din) pri glavnici 3 milij. kun. — Lesna industrija »Slavex« zvišuje glavnico na 15. milij. kun. — Ustanovljena je bila v Zagrebu d. d. Montanska trgovinska družba z glavnico pol milijona kun.

Katere petrolejske cone ima Japonska zasedene. Agencija Stefani prinaša v svojem gospodarskem poročilu naslednje podatke: doslej imajo Japonci zasedene naslednje petrolejske vrelce: britanski in holandski Borneo s proizvodnjo 0.9 milij. ton in 1.8 milij. ton, otok Tarakan 1 milij. ton, Java 0.9 milij. ton in Sumatra 4.7 milij. ton. Sedaj ostanejo Angliji še naslednji petrolejski vrelci: Trinidad 2.7, otok Bahrein 1.2, Birma 1.04, 0.9 v britanskem Borneu, Kanada 0.7 in britanska Indija 0.4 milij. ton. Petrolejski vrelci v Birmi so na reki Iravadi v bližini železnice Rangoon-Bhano, ki je del znane birmanske ceste. Petrolej je rafiniran delno na licu mesta, delno pa 5 krajih ob morskem obali blizu Rangoonu, kamor prihaja petrolej v vodih. Projektirana je bila tudi že izgradnja novega, drugega cevovoda proti Kitajski, da bi se tako še bolj lahko izkoristila birmanska cesta.

tobačnim izvlečkom ali izvlečkom mušjega lesa (kvasije) z 2% dodatkom mazavega (kalijevega) mila.

Vsa škropljenja opravlja svojim članom Sedjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana I po naročilu in po določenem nizkem ceniku. Naročila je nasloviti na podružničnega blagajnika T. Dreniga, Cesta v Rožno dolino 36 (tel. 23-55). Članom, ki hočejo to delo opraviti sami, pa izposoja podružnica ročne in nahrbitne škroplilnice proti majhni odškodnini ter jim oddaja tudi žveplenopapneno brozgo in druga škropliva.

»Otroški paradiz« bo kmalu razveseljeval otroke

Tivoli je ob lepem vremenu spet ves živ veselih otrok, odrasli se pa z zanimanjem zbirajo na južni strani, kjer mestni tehnični oddelke nadaljuje dela za velika otroška igrišča, ki bodo v kratkem postala pravi otroški paradiz.

Toda ne samo zaradi veselja, ki ga bodo otroci uživali na svojih igriščih, bo 200 m široki in 33.000 kv. metrov obsegajoči krog zaslužil ime otroškega paradiza. Tako je to letošnje največje delo mestne občine ljubljanske, še preden je dodelano, vsaj posredno koristno revni mladini. Pa tudi v vsej Evropi krasoti in mikavnosti bo otroški paradiz razveseljeval prav tako revno mladino kot otroke bogatih staršev, saj v paradizu ni razlike med nizkim in visokim. Solane varuhinje bodo pazile na otroke, jih učile igrati, se igrali z njimi in pazile, da se nikomur nič ne zgodi. Vse južni del Tivolija je namenjen veselju in zdravju otrok!

Tam, kjer je sedaj mestna vrtinarija, in vse do ceste, ki vodi ob ribniku, ter še dalje prav do tja, kjer bo nekdo široka Šubičeva ulica čez železniško progo zvezala Tivoli po najkrajši poti z Zvezdo, ves ta ogromni prostor bo v kratkem last ljubljanskih otrok, njihovih mamic, tetk in varuhinj. Skraj od železniške proge pa tja gori do 60 in stoletnih hrastov se že v glavnem obrisu kaže veliki kolobar na vzvišeni, popolnoma ravni ploščadi nad nižje ležimi tivoljskimi parki. Kakor že rečeno, meri premer tega kroga 200 m, njegov južni del onkraj ribnika, kjer je sedaj mestna vrtinarija, meri 14.500 kv. metrov, severni del kroga proti glavnemu drevovedu pa celo 18.500 kv. metrov. Po sredi kroga ostane ribnik v svoji sedanji velikosti, seveda bo pa ribnik otrebljen in osnažen ter urejen. Na njem se bo mladina zabavala s čolni in veslanjem, pozimi pa bo na ribniku spet drsališče. Višji gori proti gozdu, kjer sedaj stoji rdeči paviljon s kiparskim ateljejem, bo pa manjši okrogel bazen s plitko vodo, da bodo majhni otroci lahko bledili in čofotali po njej po mili volji. Izpod hrastov bo izvirala studenček in kakih 25 m daleč ekak. Ljal kot poteček v to brodišče. Otročki bodo spuščali barčice po njem, po vsem poteču se bo pa vrtelo polno mlinskih koles! Ta poteček bo odkrival nove inženirje in industrije, ki bodo ljubljani s svojimi izumi in podjetnostjo zagotovili srečno bodočnost.

Sedanji glavni paviljon ob ribniku bo preurejen in nadzidan. V njem bo okrepčevalnica z mlekom in za otroke primernimi pišjicami ter prizgrizki, seveda pa tudi javna stranišča in pa velik pokrit prostor za sprejemanje ob dežju. Zgoraj bo stanovanje za paznika in shramba za igrače in igralno orodje. Pred paviljonom bo pokrita čolnarna. Da kak razposajenček ne zaide v vodo, bo breg ob ribniku zasajen s pasom nizkega bodečega grmičja, sedanja grda žična ograja pa seveda izgine.

Po obodu kroga bo tekla 6 m široka sprehajalna cesta, ob njej bodo pa postavljene klopi za mame ter varuhinje in sploh prijatelje mladine, da bodo pazili na otroke, se radovali njih živahnosti in zabave, na drugi strani pa občudovali čudoviti pogled na nižje nasade ter uživali najlepši razgled na mesto in Grad. Se sedaj pravijo ljubljanski vrtinariji, da mestna vrtinarija leži na najtopplejšem prostoru ljubljane. Da bo pa otroški paradiz še bolj v zavetju pred mrzlimi vetrovi, bo pravkar opisana cesta ob robu ploščadi zasajena z visokimi češnjami, a na pobočjih ploščadi nad nižjim parkom in pod višjim gozdom bo vabilo pogled nizko in višje grmičje s svojim cvetjem, raznobarnim listjem in predvsem tudi s svojim okusnim sadom. Vse otroški paradiz bo namreč zasajen samo s sadnim drevjem in grmičjem, vendar pa v njem kot v pravem paradizu ne bo prepovedanega drevesa! Seveda pa to sadno drevje in grmičje ne bo zaradi dobička mestni blaginji, temveč samo za dobiček, ki naj ga ima ljubljanska mladina od svojega paradiza.

Tudi vrtinarskim strokovnjakom se zdi park s samim sadnim grmičjem in drevjem velika novost. In zakaj naj bi prav ljubljana ne smela imeti take novosti, saj je v naše mesto prišel počivati in umreti slavnj naš sadjar in misijonar France Pirce, oče našega in tudi ameriškega sadjarstva. Razen tega pa prvi in še vedno najboljši vrtinariji na svetu, torej Japonci in Kitajci, Indijci, Perzijci in Turki ter drugi vzhodni narodi, ki so dali Evropi večino sadja in cvetja ter jo stoletja in stoletja učili vrtinarstva, sadjarstva in tudi zelenjadjarstva, od nekdanj in tudi še sedaj sadi po svojih vrtovih in baji, ne lepih parkih sadno grmičje in drevje samo zaradi lepote. Tako tudi mi občudujemo prekrasne vrste češnje, breskev in mandljev, ki so jih vzgojili predvsem japonski vrtinariji, samo zaradi lepote cvetja, čeprav njih sad ni kaj vreden. Nazadnje pa sadno drevje v parkih tudi v Evropi ni tako kurioznost, saj smo prav te dni čitali pismo iz Rima, kako lepo v slavnih parkih večne Rome cvete sadno drevje, poleg tega smo pa tudi brali da bodo bosanski muslimani zasadili vsa svoja pokopališča s sadnim drevjem, ker je sadno drevje pač lepo v cvetu in sadu. Ker pa sadno drevje ne bo zasajeno zaradi dobička, zato bodo predvsem zbra-

ne vrste slikovitih oblik, najlepšega cvetja, najraznovrstnejše oblikovanega in barvanega listja ter sadu najnižjih barv. Najbrž v otroškem paradizu ne bomo našli umetno pristriženih in z metrom v roki gojenih dreves, niti žlahtnih kalvinov in podobnih dragocenosti sadjarskih umetnikov, temveč najrazličnejše vrste vege sadja od slikovite viese jablane, spomladi in poleti vabljive češnje in češnje tja do mogočne, jeseni najlepše pisane tepke, lepo, liste nešple, raznobarnega grozdčja, bodečih kosmulj in krvavoredečih lesk. Gotovo vrtinariji ne bodo pozabili na žlahtno trto, da se bo ovijala okrog rogovilastih dreves.

Gospodarstvo mestne vrtinarije se bo moralo preseliti na mestno posestvo Kollmanovega gradiča pod Rožnikom. V kolobarju otroškega paradiza pa ostanejo veliki rastlinjaki, ki bodo pozimi privlačili občudovalce eksotičnega rastlinstva kot zimski vrtovi. Sedanje grede mestne vrtinarije bodo z večino najbrž ostale ter kot vzorni vrtovi učile ljubljansko prebivalstvo, kako naj obdeluje svoje vrtove in kaj naj na njih sadi. Ta del otroškega paradiza bo prava stalna razstava raznovrstnih vrtnih novosti, hkrati pa naučnikovitejša spodbuda mladini k vrtinarstvu in sadjarstvu, ki blaži duha in odganja skrb.

Druge stran kolobarja proti glavnemu drevovedu bo pa mehka zelena trata, na njej pa polno

Polje in gozd bosta nadomestila belokranjske stelnjike

Za velik del naše pokrajine je brez dvoma ena najbolj perečih gospodarskih nujnosti vprašanje, kako spremeniti v rodovitno zemljo belokranjske stelnjike. Ako pomislimo, da je od ca 58.000 ha rodovitne zemlje (njiv, travnikov, sadovnjakov, vinogradov, pašnikov in gozdov) več kot 10.000 ha stelnjnikov, lahko rečemo, da so stelnjiki eden izmed glavnih vzrokov, ki je dosedaj oviral dvig kmetijske proizvodnje in blagostanja v Beli krajini.

Stelnjiki leže navadno bolj oddaljeno od naselij, deloma na kameniti in plitvi, deloma pa tudi na globoki zemlji. Ze ime pove, da služijo kmetovalcem stelnjiki največ za pridobivanje stelje. Rastlinstvo stelnjika je zelo enolično; redke, kosate breze, nekaj grmovja in pa praproti, ki je glavna rastlina. Med praproto raste tudi ressa (vresje), ter nekaj malega ostrih gozdnih trav, ki dajo slabo, manjvredno pašo.

Kaj ima belokranjski kmet od svojega stelnjika? Ničesar drugega kakor nekaj malega stelje, kajti borna pašna, ki raste med praproto in grmovjem, skoro ne pride v poštev. Ako pomislimo, da bi na isti zemlji lahko uspevala koruza ali detelja ali pšenica, če je zemlja kamenita, pa gozd, moramo reči, da je naravnost greh, ako ostanje neplodna in tako rekoč brez vsega gospodarskega haska tako obezpečena površina zemlje. Ljudje imajo eicer razne izgovore in to razloge, s katerimi utemeljujejo, da so jim stelnjiki potrebni. Zlasti trdijo, da rabijo steljo in da nimajo dosti gnojia, da bi poleg dosedanjih njiv in vinogradov pognojili še preorane stelnjike. Noben izmed teh izgovorov pa ne drži. Steljo bi dobil kmet tudi v gozdu, ki bi ga nasadil namesto stelnjika ali pa na njivi (pšenična slama, koruznica itd.). Da belokranjski kmet nima dosti gnojia, so pa ravno največ krivi stelnjiki, kajti zaradi njih pridela kmet premalo krme, da bi mogel rediti več živine.

Predvsem je treba čimprej spremeniti v njive vse stelnjike v bližini bivališč, v ravni legi in na dosti globoki, ne kamniti zemlji. Pri pregledu stelnjnikov, ki ga je izvršil lani kmetijski oddelček VI. sokega komisariata, se je ugotovilo, da je takih stelnjnikov v okraju Crnomelj približno 2500 ha. Pri teh stelnjiki bi se delo in stroški izplačali, ker bi pridobili nove površine dobre, rodovitne zemlje.

Najbolje je, da do jeseni posekamo drevje in grmovje, porujemo kamenje, šore in korenine in tik pred zimo zemljo globoko preorjemo, in eicer kakih 20 do 25 cm. Globlje ne smemo orati, da ne spravimo na vrh preveč mrtve zemlje. Drugo leto že lahko posadimo krompir, ki na novišču prav dobro uspeva. Seveda moramo krepko pognojiti s hlevskim gnojem, ki ga podorjemo, takoj ko skopni sneg ali vsaj nekaj tednov pred saditvijo. Kdor pa bi se dela prav hitro lotil, bi kako manjšo površino lahko izkrtil še sedaj, spomladi, in jo posejal n. pr. s prosom, ki tudi dobro uspeva na novišču. Seveda v tem primeru ne kaže globlje orati kakor kakih 20 cm, pognojiti pa je treba z umetnimi gnojili, in sicer z vsemi tremi hranilnimi snovmi. Jeseni pa bi v tem primeru morali zemljo globoko preorati in jo za krompir pognojiti s hlevskim gnojem. Ker ima zemlja na stelnjiki malo sprhnin (humusa), je dobro, če gnojimo s hlevskim gnojem še prihodnje leto, da se nabere v zemlji čim več sprhnine.

Poleg zadostnega gnojenja je za uspešno gospodarjenje na preoranih stelnjiki najvažnejše, da zemljo dobro, predvsem dosti globoko obdelamo. Zato je potreben močan železen plug. Visoki komisariat je nabavil v ta namen traktor, s čimer bo

jam s peskom in najrazličnejše priprave za igranje, saj bodo gugalnice in vrtiljaki ter podobne naprave vedno popolne zadovoljnih otrok. Skoraj bi bili pa pozabili na brv, ki bo čez ribnik vezala vrtni del s trato za igranje. S te brvice bodo pa strogi kritiki ocenjevali sposobnosti veslačev in mornarjev ali dresalcev. Toda na oni strani brvi bodo tudi vrata ali lesa, ker bo ponudi dostop na vrtni del igrišča zaprt pač iz razumljivih razlogov. Sploh bodo pa po vsem otroškem igrišču varuhi otrok. Škega zdravlja in tudi lepote in zdravja nasadov ter priprav za igranje. Za zdravje otrok torej ne bo nobene nevarnosti saj v otroškem igrišču ne sme biti prostora za kake divje športne igre.

Cesta, ki sedaj veže Nuneko ulico s tivoljskim gradom, ostane, vendar bodo pa z nje vodila položna stopnišča in tudi zložne poti za vozčke na ploščad. Projektiran je tudi že prej omenjeni prehod čez železnico v Šubičovo ulico, a med otroškimi igriščem in Šubičovo ulico bo krasil tivoljski park nov velik okrogel bazen.

Do jeseni bodo glavna dela za nova igrišča že končana. Za ta dela je že lanske leto Visoki Komisariat naklonil za zaposlitev očetov velikih družin 200.000 lir, pozneje pa še 100.000 lir, vendar bo pa tudi mestna občina morala šteti še znatne vsote, predno bodo ta velika, za zdravje mladine in za lepoto našega mesta važna dela končana.

Naročajte »Slovenca«!

kmetovalcem, ki žele spreminjati svoje stelnjike v njive, veliko pomagano, ker bo šlo delo veliko lažje in hitreje od rok. S tem bo omogočeno, da se bodo v normalnih razmerah lahko zboljšale prav znatne površine stelnjikov. Poleg tega pa daje Visoki komisariat onim manj premožnim kmetovalcem, ki bi se zaradi prevelikega števila interesentov ne mogli poslužiti traktorja, posebne podpore za preoravanje stelnjikov. Prošnje je treba nasloviti na Visoki komisariat za ljubljansko pokrajino — kmetijski oddelček in jih vložiti pri pristojnem okrajnem glavarstvu. V prošnji je poleg imena, očetovega imena in naslova prosilca, treba navesti še sledeče podatke: Površina vsega posestva v hektarjih; število živine, ločeno po vrstah; kraj in površina zemljišča, ki naj se zboljša; popis del in predvideni stroški; doba v kateri bodo dela izvršena.

Izkrčene stelnjike moramo zagnojiti predvsem s hlevskim gnojem, kakor je bilo že zgoraj poudarjeno. Ako bi zaradi tega manjkalo hlevskega gnojia za ostale, t. j. stare njive, ga tam lažje pogrešamo in nadomestimo z umetnimi gnojili. Če nam majka hlevskega gnojia, bi bilo tudi prav primerno zeleno gnojenje. Spomladi vsejemo dosti gosto grasio, ki jo jeseni podorjemo. Da bolje uspeva, ji pognojimo s kalijevo soljo in superfosfatom ali kostno moko. Na ta način založimo zemljo s humusom in jo obenem pognojimo z dušikom. Graščico pa lahko sejemo tudi v kako zgodnje žito strnišče, da dobimo tisto leto najprej eno žetev, potem pa nam zraste še rastlina za zeleno gnojenje.

Ce kdaj, je danes posebno utemeljena zahteva, da odpravimo v Beli krajini ta ostanek zastarelega, nazadnjakega gospodarstva, tembolj ker so razmere za to v vsakem oziru ugodne. Dejo se nam bo že sedaj bogato izplačalo, veliko korist pa bomo imeli tudi v bodoče, ko bodo morda nastopili slabi časi in ko kmet ne bo zopet imel prilike na cenen način pridobiti si nove rodovitne zemlje.

Ljubljanska kreditna banka

Dne 30. aprila t. l. se je vršil občni zbor delničarjev Ljubljanske kreditne banke pod predsedstvom g. Ivana Jelčina. Poročilo o poslovanju banke v preteklem letu in bilanco z vodo k 31. decembru 1941 je občni zbor soglasno odobril.

Od čistega dobička, ki znaša s prenosom vred 902.287,09 lir, se je dodelilo 52.430 lir rezervnemu fondu, 115.000 lir podpornemu fondu uradništva in je bila določena 4% dividenda na prioriteten delnice za leto 1941. Z izplačilom dividende se prične s 1. majem t. l. Ostanek dobička v znesku 582.857,09 lir se je prenesel na novi račun.

Pri nadomestnih volitvah v upravo so bili spet izvoljeni gg. dr. Ivan Bole, inž. Oskar Dračar in dr. Ernest Rekar, na novo je bil izvoljen g. dr. Frido Pogačnik. V nadzorstvo so bili ponovno izvoljeni vsi dosedanj člani.

Občni zbori: Stavbna družba, d. d., dne 15. maja ob 11 v Kreditnem zavodu; Trgovsko-industrijska d. d. Merkur v Ljubljani 18. maja ob 18 v pisarni ravnateljstva Hranilnice Ljubljanske pokrajine; Delniška družba Združenih

Vzor katoliškega borca

Velikina človeka je v tem, če zna prilagoditi svoje delovanje času in okoliščinam, v katerih živi, če razume dobo, v katero je postavljen. Težko, da bi kdo to bolje razumel, kakor pokojni profesor Ernest Tomec. Zorel je iz mladosti v moza v dobi, ko je svobodomiselstvo doseglo svoj višek in svoje delovanje je razvijal v času, ko je svobodomiselstvo doživelo lastno metamorfozo v kulturni boljševizem. Spoznal je oba prav dobro. Videl je, da sta si v istem razmerju med seboj kakor vzrok in posledica. Spoznal je tudi, da sta to največja in najbolj nevarna nasprotnika katolicizma, zato je proti njima usmeril vse svoje delovanje. Kakor se je manjšala moč svobodomiselstva ter rastla sila in nevarnost kulturnega in političnega boljševizma, tako je svoje delovanje vedno bolj in bolj usmerjal proti boljševizmu ter ga proti koncu smatral za glavnega nasprotnika katolicizma na Slovenskem.

Res je, da ni manjkalo tudi mnogih drugih, ki so videli to, kar je videl profesor Tomec. A vendar je delovanje profesorja Tomeca na tem področju edinstveno in originalno. Delal je namreč znanstveno, po načrtu, zato je videl boljše, kakor so videli drugi, gledal je v ozadje, proučil vzroke, in ker je spoznal varoke, je našel tudi pripomočke in protisredstva.

Pri njegovem delu ga je vedno odlikovala tišta natančnost, ki je lastnost velikih ljudi. Kadar je bilo treba izvesti kako delo, dosegel kak cilj, ni opustil ali prezrl nobene malenkosti, ki bi lahko na potek dogodkov tako ali tako vplivala. Tako je imel navado vedno ponavljati ob važnih ali nevažnih akcijah: »Vsako sredstvo do cilja naj ti postane cilj.« Bolj kakor kje drugje je uporabljal to načelo prav v idejni borbi. Borba proti boljševizmu mu je bila sestavljena iz toliko pomožnih ciljev in podciljev, da bi površen človek prav lahko sodil, da mu je šlo za kaj drugega. Tako mnogi niso mogli razumeti njegove borbe proti tako imenovanemu katoliškemu liberalizmu. Njemu je bila ta borba vedno le nek pomožen, bližnji cilj, podcilj, kot se je rad izražal, za končno borbo proti boljševizmu. Imel ga je v svojem strokovnjakem izdelanem načrtu zarisane kot enega izmed vzrokov ali pospešiteljev kulturnega boljševizma, in mimo njega ni mogel. Kdor je videl le nekaj korakov pred seboj, ni mogel razumeti, zakaj je profesor Tomec včasih kar do smešnosti, kakor se je temu ali onemu zdelo, otepal na videz tako nedolžno in nič hudega mislečo, meščansko miselnost. Kdor pa je kakor on proučil zlo do njegovega bivanja, je videl tudi vsa pota, po katerih zlo prodira in razkrajja katoliško versko zavest.

V isti vrsti je imel zašrtan tako imenovani krščanski marksizem ali krščanski socializem. Tudi ta kulturno idejni pojav je on pojmoval kot nekaj cilj do cilja. Mnokrat se je njegovim sodelavcem zdelo težko umljivo, ko jih je vezbal za boj proti komunizmu, boril pa se nato z njimi proti krščanskemu marksizmu. In vendar je bilo vse to smotno preračunano, naravnano na končni cilj. Danes zlasti je vsakomur umljivo, kako je bila njegova borba smotna, strokovnjaka, in kako bi marksjak izostal, če bi takrat njegovo borbo vsi podprli.

Toda če je imel pred seboj vedno jasen cilj, katerega je znal vedno pravilno razporediti vsa sredstva in še prej najti in našeti vse ovire. Je bilo tudi izhodišče vedno jasno in nedvoumno. Komu ni znano, da se je tolikrat skliceval na cerkevno avtoriteto! Vedel je, da mu ne bo treba nikoli preklicevati, če bo stavil za podlago svojega delovanja vedno le čisto logiko in pa avtoriteto cerkvenega učiteljstva. Tako je končno prejel ali slej moral vsakdo priznati: Tomec je imel prav. Nekateri so iz tega celo naredili: Tomec ima vedno prav.

Te svoje prednosti se je tudi sam zavedal, a je vedno ostal skromen in dovzeten za vsako morebitno izboljšanje ali popravek. Popravljanje je bilo celo v njegovem programu, in ni se strasil iti tudi čez najbolj priljubljene oblike, če je videl, da to ni sredstvo, ki vodi do cilja. Poiskal je drugo sredstvo, in to sredstvo mu je spet postalo toliko časa cilj, da ga je dosegel.

plovaren Zalec in Laško v Laškem 13. maja ob 11 v Kreditnem zavodu.

Električno gospodarstvo v Italiji. Lani je dosegla proizvodnja električnega toka v Italiji okoli 21 milijard kilovatih ur kar pomeni veliko povečanje napram prejšnjim letom. Leta 1922 je znašala proizvodnja 5 milijard ur, leta 1930 je dosegla 17 milijard, 1937 pa 15 milijard. Kljub vojni se še nadalje grade električne centrale in program je, da bi do leta 1947 dosegla proizvodnja toka 30 milijard kilovatih ur. V električni industriji je investiranih okoli 25 milijard lir ter zaposlujejo centrale 650 voditeljev, 10.000 uradnikov in 27.000 delavcev.

Traktorji za srbsko kmetijstvo. Kmetijsko ministrstvo v Beogradu je odobrilo kredit 3 milij. din za nabavo traktorjev za srbsko kmetijstvo. Ustanovljene bodo posebne traktorske postaje.

strovina, ki obsega vso, za tedaj mogočo vzgojno in učno snov ter da je snov tako odbrana, da je zanimala in zajemala učence od 8. do 18. leta starosti. V tem pa je bil pred sedanji pedagogi, da je bila njegova glavna skrb — vzgoja, sloneča predvsem na katoliških načelih.

Čeprav Slomšek verouka kot takega ni uvedel v šolo, je vendar religioznost centralna os njegove knjige in vzgoje. Podobno tudi petje ni poseben predmet, pa vsi vemo, kako zelo ga je gojil. Saj so še danes njegove pesmi iz te šole. — Članek je izredno zanimiv, ker s pedagoškega stališča, ne literarno zgodovinskega, naravnost odkriva genialnost velikega pedagoga A. M. Slomška.

Druge razprave so praktično šolskega pomena. Tako dr. V. Brumen načena problem meščanske šole kot srednje šole. To pot se peča podrobneje s popravniimi izpiti ter se izraža proti njim, dasi navaja tudi nekaj razlogov za. Jože Tavčelj piše o poučevanju petja na nižji učni stopnji ter podaja tudi svojo razpravo v jasnih zaključnih mislih: da je vpliv petja vzgojni in estetični; da je petje vaja za uho; da sta petje in govor v zvezi (negovanje glasila); da je pouk petja, ki ne upošteva fiziološke plati, škodljiv; da pa je petje vaja za pljuča, ter da slušne predstave pridobljene pri petju, moramo zvezati z vidnimi (pevska teorija z notnim sistemom). — Prof. Ivan Andoljšek pa analizira odnos učencev do šole, ki je jasno — neko nasprotje, ki ga pa pravi pedagog mora omiliti. In tako podaja nekaj praktičnih nasvetov za razne predmete ter analizira Cankarjeve spomine na šolo (Moje življenje) kot obsodbo za tiste, ki tega nasprotja izravnavati ne znajo ter šolo le zasovražijo.

To bi bile razprave v tej dvojni številki že pedagoške revije, ki potem na zadnjih štirih straneh podaja še nekaj drobiža iz šolskega življenja (odlomke zapisnika IV. lokalne konference), oee ne novih knjig in (na platnicah) slike iz učiteljskega življenja, ki se bodo nadaljevale.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Opera: »Priatelj Fric«

Glasba je že po svoji naravi in tudi po izraznih sredstvih najmanj naturalistična umetnost. Če se je od časa do časa postavila v naturalistično pod, tega ni storila toliko iz notranje nuje kot pod vplivom naturalističnih tokov v drugih umetnostnih panogah. Zato je bil naturalizem v glasbi vedno samo mimobežen pojav. Tudi naturalizem v italijanski glasbeni drami, kakor tudi njegov po izraznih sredstvih še stopnjevanji odrastek: verizem in njegov ekrajni izrastek: futurizem, je le za ozko poglavje glasbene zgodovine omejen pojav. Njegova široka in na pogled nova gesta je nosila v sebi kal mljivosti, postala je kmalu izrabljena; bila je v sebi zaključena, spremembe in razvoja nezmogo. žen pojav, ki ni dopuščal epigonstva, ne da bi bilo očetovstvo preveč očitno. Tako je na primer neposredni Puccini, čigar glavni glasbeni izraz je bila celotnena lestvica in iz nje dana celotnena harmonika zvečanega trozvoka. Toda Puccini, ki je znal svoj osnovni izraz združiti z mehko, zvočno občutljivo melodiko, je napisal celo vrsto živih oper. Manj sreče sta imela Mascagni, ki je z opero »Cavalleria rusticana« ustvaril tip naturalistične opere, in Leoncavallo s svetovno opero »Pagliaccio«. Oba sta s temi deli dosegla višek, obenem pa ekoraj izčrpala izrazna sredstva, lastna naturalistični oziroma veristični smeri; vsa njuna druga številna operna dela v tej smeri manj pomenijo, zato so tudi manj igrana. Če sta omenjeni dve operi, katerih vpliv je začasnoro razgibal tudi skladatelje, sicer njih narodnosti, pomenili v glasbi revolucionarno kretnjo, polno žive prirodnosti, je v naslednjih delih dobila nad obema skladateljema premoč večstoletna italijanska glasbena tradicija s svojimi lepimi zakonci.

Z zgornjimi izjavami mislim le reči, da Mascagnijeva opera »Priatelj Fric«, ki so jo v zadnjih dneh igrali v ljubljanski Operi, ne nosi tako izrazitih naturalističnih potez kot njegova, s udarnim uspehom kronana »Cavalleria rusticana«; tudi v tej operi so eicer te poteze zaznavne, vendar močno omiljene bodisi po mehkejši instrumentaciji ali po tekoči melodiki. V glavnem pa kaže ta opera vse, za italijansko operno ustvarjanje splošno značilne in tudi v naših ocenah že večkrat omenjene lastnosti, ki jim je pa seveda čas nastanka dal lahčen pečat. Te lastnosti so zlasti naslednje: lahkošen potek in prozorna govorica glasbe; močan vpliv belcanta v pevskem delu; sveža instrumentacija, ki spretno premosti vrzeli, ki bi sicer v dejanju na etale; zdi se, da se tudi skladatelj v prvih dveh dejanjih ni mogel ogreti, zato si je pomagal z iznajdljivimi domisleki bolj simfoničnega kot dramatičnega značaja; šele v III. dejanju postane zgodba bolj življenjska in priklene poslušalčovo pozornost nase. Tudi skladateljeva govorica dobi v zadnjem dejanju bolj neposreden izraz.

Opero je dirigiral Zebre, ki je lepo izdelal glasbeno stran. Orkester, ki je zadnji čas utrpel na svoji zvočnosti, je to pot zvenel čisto in polno. Režijo je vodil Primožič, ki je skušal držati dramatično napetost tudi na ohlapnejših mestih, ki se režiserju rada izmaknejo iz rok. Scena je bila posrečena in spretno prilagojena okolju, kjer se dejanje odigrava. Zbor ima manjšo vlogo, vendar ga je Simoniti skrbno in koncertno dovršeno nastudiral. Omenim tudi prevod, ki ga je spretno poslovenil Smiljan Samec.

Glavno žensko vlogo je pela Vidaličeva. Če gledamo njen nastop s pevske strani, ga lahko brez pretiravanja pristejemo med njene najbolj posrečene nastope, kar smo jih letos videli: glasovno je bila izvrstno razpoložena, tudi v igro je položila veliko življenja. Naslovno vlogo je pel Franci, ki je pri premieri trpel na majhni indisciplinaciji; v igri je psihološko prepričevalno nakazal prehod iz ekstremno trmatega samca v ekstremnega zaljub-

ljenca. Kot izvrstnega pevca se je ponovno pokazal Popov; v igri je s prepričljivo verjetnostjo odstranjeval ovire, s katerimi je često postlana pot dveh zaljublencev. Trojici omenjenih pevcev se je vredno pridružila Golobova, ki je v vlogi cigana poka. zala vse vrline svojega glasu; tudi igralsko je bil njen nastop posrečen. Dolničar in Kristančič kot Fricova prijatelja ter Poličeva kot gospodinja so z ostalimi solisti tvorili lepo zaključen ansambel.

M. T.

»Slovenski Učitelj« št. 3—4

Izšla je druga dvojna številka tega pedagoškega časopisa, ki je obenem tudi glasilo Slomškove družbe. Na uvodnem mestu prinaša neimenovani pisec razpravo o Slomškovi mladinski pedagoški knjigi »Blaze in Nežica v nedeljski šoli, katere stoletnici je posvečen letošnji letnik Slovenskega učitelja. Ze zadnjič je pisatelj razbral vsebino uvoda in ga kritično raztolmačil s sedanjega pedagoškega vidika. V tem nadaljevanju pa se je lotil razporeditve vsebine kakor se vidi iz kazala, ali po Slomškovo — Ogleda, ki ga v celoti ponatiskuje. Razdeljen je na 52 poglavij, to je — na 52 tedelj, ali kakor bi rekli sedaj — učni enot. V teh enotah je zbrana vsa učna in vzgojna snov, povzeta iz življenja otrok, ljudi in občestev, kakor so: družina; šola; župnija, občina, gosposka in oblastnija. Jasno je seveda, da ne gre tudi mimo praznikov, pa tudi druga doživljaja, ki človeka; zlasti otroka, spremljajo od rojstva do smrti, se je dotaknil. Slomškove enote se v marsičem krijejo z današnjimi, kar samo spričuje, kako genialen je bil Slomšek, ki je že pred 100 leti poudarjal v bistvu to, kar današnji pedagogi proglašajo kot moderno pedagoško iznajdbo. Tako je Slomšek sprejemal v šolo tudi odraslo mladino (do 18. leta), za katero so se pedagogi začeli šele kasneje zanimati. Iz primerjave z današnjo moderno pedagoško metodo pride pisec do zaključka, da je že sam ta Ogled pedagoška moj-

Drole novice

Obvestilo Visokega komisariata

Visoki komisariat obvešča prebivalstvo, da bo splošna zdravstvena avtokolona vršila brezplačno službo na šoli na Grabnu, Cizova cesta, dne 1., 2., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. maja; v Deskem vzgajališču na Selih-Moste dne 11., 12., 13., 15., 16., 18., 19. in 20. maja ter v Salezijanskem zavodu na Rakovniku od 21., 22., 23., 25., 26., 27., 28. in 30. maja. — Kakor je znano ima zdravstvena avtokolona zobozdravniški, ošesni, radiološki, interni oddelek, oddelek za otroške bolezni ter oddelek za bolezni v ušesu, nosu in grlu. — Zdravljenja potrebni se lahko prijavijo na omenjenih mestih ob imenovanih dneh od 8 do 12 in od 15 do 17. v svrhu brezplačnega pregleda in zdravljenja ter eventualne operacije.

Koledar

Sol 1. 2. maja: Atanazij, škof in mučenik; Eva, sveta žena in mučenica; Longin, škof in mučenec; Vindemijal, škof in mučenec.
Nedelja, 3. maja: Najdba sv. Križa; Aleksander I. papež in mučenec; Antonina, devica in mučenica.

Osebnosti

— Poročil se bo v soboto, 2. maja, v cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani gospod Edi Leskovšek, strojniški ljudske tiskarne, z gospodično Cirilo Tekavec, uradnico Okrožnega urada. Mlademu paru želimo obilo sreče in božjega blagoslova.

Sejmi plemenske goveje živine

Obveščajo se vsi živinorejci, da bo v dneih od 5. do 8. maja v Kočevju velik sejem za plemensko govejo živino, kamor bo prignanih nad 1000 glav, predvsem dobrih plemenskih krav in telic. Začetek sejma bo vsakokrat že ob 9 dopoldne.

Teh sejmov se morejo udeležiti vsi živinorejci, ki želijo kupiti plemensko živino za nadaljnjo rejo.

Zlasti se opozarja na te sejme oni posestniki, ki so lansko leto vložili prošnje za nakup plemenske živine z državno podporo. Onim posestnikom, ki so vložili tozadevne prošnje in ki so zaradi rekvizicije po bivši jugoslovanski oblasti utrpeli škodo v stališču svoje živine, bo na kraju samem priznana 40 odstotna državna podpora k nakupni ceni živali, ki si jo bodo posestniki sami lahko odbrali in kupili.

Ker oni prosilci, ki so vložili prošnje za nakup konj oziroma plemenskih kobil, teh ne bodo mogli dobiti, bodo lahko preleteli podporo za nakup plemenske goveje živine, ako jo bodo želeli kupiti.

V interesu tukajšnje pokrajine je, da se čim več živine odkupi, zato se priporoča čim večja udeležba.

DANES IZIDE

svetovno znano delo znamenitega kirurga ANDREA MAJJO-HIA

KIRURGOVO ŽIVLJENJE

prevedel MIRKO JAVORNIK. — Obseg 264 strani. Knjiga je prvi zvezek letošnjega letnika zbirke »NAŠA KNJIGA«.

Naročite si jo čimprej, da ne bo pošla.

Založba LJUDSKA KNJIGARNE V LJUBLJANI Pred Škofijo 5

— »Documenti di Vita Italiana«, znani ilustrirani obzornik, prinaša v svoji zadnji številki celo vrsto zanimivih slik v bakrotisku o velosejmu v Milanu, ki uživa največji sloves ne samo v Italiji, marveč po vsem svetu. Slike nam kažejo italijansko proizvodnjo, ki se je tako visoko povzpela, da je tudi sedanja vojna ne more ohromiti. Kdor letos ni utegnil obiskati milanskega velosejma, temu je ta številka obzornika »Documenti di Vita Italiana« zanimiv informator, ki ga pouči v besedi in sliki, kakšne zanimivosti so bile tudi letos v Milanu na ogled.

— Spremembe v prometu potniških vlakov pričeni z dnem 4. maja 1942. V noči od 3. na 4. maja stopi na vseh progah ljubljanske pokrajine, kakor tudi v kraljevini Italiji in drugih državah v veljavno novi vojni red. Podatki o prometu vlakov s prevozom potnikov so razvidni iz stenskih redov, izvešenih v vseh postajah in postajališčih.

— Učite se strojepisja! Novi tečaji se pričnejo 4. maja. Največja moderna strojepisnica. Učnina nizka. Informacije, prospekte daje: Trgovsko učilišče Christofov učni zavod, Domobranska 5.

— Stavbno delavstvo iz Bizovika in okolice vljudno vabimo na sestanek, ki se bo vršil dne 3. maja 1942 ob 10 dopoldne v gostilni Babnik v Bizoviku. Na sestanku bomo poročali o kolektivni pogodbi za stavbno in o zaščiti delavstva pri javnih delih. Zaradi važnosti razgovora vsi vljudno vabljene! Pokrajinska delavska zveza.

— Novi voznik r.d., veljaven od 4. maja 1942, za vse železniške in avtobusne proge v Ljubljanski pokrajini, je izšel. Cena 1 lira.

— Podpornemu društvu za gluho-mlečno mladino v Ljubljani sta poklonila v počastitev spomina blagopokojne ge. Leopoldine Šavnikove iz Kranja računski svetnik Avgust Bukovec in soproga znesek 100 lir. Iskrena hvala!

— Lepo uspel gospodinjski tečaj na Vrhniki. Po prizadevanju župana Hrena in kaplana Kraljiča je bila predlanski ustanovljena na Vrhniki državna gospodinjstva šola, ki prireja stalne gospodinjstve tečaje. Svoje prostore ima gospodinjstva šola v cerkveni stavbi Prosvetnega doma in sta vprav zgoraj omenjena gospoda ukrenila vse potrebno, da odgovarjajo prostori tudi vrhamskim gospodinjstvom. Pravkar je zaključen prvi letošnji tečaj, ki sta ga vodili gđc. Vida Fister in Sonja Škodnik. Te dni so bili pod predsedstvom ge. učiteljice Petre Petrovičeve izpiti, ki so naravnost presenetljivo ugodno izpadli in pokazali, da so si dekleta pridobila iz vseh strokovnih in strokovnih znanj, ki jih je imela učiteljica. Šestnajst deklet z Vrhnike in iz okolice je za slovo od šole zadnji nedeljo priredilo tudi razstavo ročnih del in ves dan je bila razstava deležna velikega obiska, zlasti s strani žena in deklet. Poleg ročnih del so absolutenke razstavile tudi

razne servirne aranžmaje in pokazale mnogo lastnega okusa, ki je vse boljše, kot ga najdemo v raznih kuharskih bukvah, ker je pač tradicija slovenskega ljudskega doma taka, da je tudi notranjščina hiše vedno spojena z naravo. Kakor je kriz v kotu ovit z vencem svežega ali umetnega cvetja, tako je tudi na prazniški mizi poleg posodja vedno dosti zelenja in pisanih rož. Zaradi izrednih razmer je pa to pot odpadla običajna kuharska razstava. Toda tudi to, kar je šola javnosti v nedeljo pokazala, je že vzbudilo izredno zanimanje pri materah in deklicah za prihodnji tečaj, ki se začne v jeseni. Šola upošteva vse težkočice sedanjega gospodinjstva in vzpodbudni nauki in izkušnje, ki jih dobivajo dekleta v učilnicah, koristijo tudi drugim gospodinjstvom, ki prihajajo k gojenkam in učiteljicam po nasvete.

— Kras pogodujejo. Iz Cerknice nam poročajo: Da je pogodovanje kraških golfov nujno potrebno, o tem ni treba več ne govoriti, ne porabljati črnila. Kraški svet, kraški gozdovi predvsem, so bili nekoč glavni vir dohodkov. Toda pred leti so se začeli kraški gozdovi sila redčiti. Pogled nanje je žalosten. Rane, nastale zadnje čase, doset in desetletja ne bodo zaceljene. Zato se toliko bolj dela na novem terenu, na še nepogozdenem. Na več krajih rastejo novi gozdiki, ki nam bodo mnogo koristili. V ponedeljek so pričeli s pogodovanjem nekaterih predelov 1114 m visoke Slivnice. Pri teh delih je zaposlenih nad 100 delavcev obeh spolov. Nanovo bo posajenih večje število smrekovih in borovih sadik. Ko pa bodo končana ta dela, bodo očistili in pregledali tudi stare nasade. Pa tudi šolska mladina je ta teden sadila smreke mladice na Loškem pod vodstvom gozdarja g. A. Milavca. Prav je, da se mladina že zgodaj nauči in pouči o delu, ki je s Krasom v stalni zvezi.

— Vreme se počasi izboljšuje. Zadnji april je bil hladen in deževen. Najvišja dnevna toplota je dosegla le 5 stopinj nad ničlo. V petek zjutraj se je začelo lahno jasno. Dvignile so se kaj hitro megle in pokazali so se vsi hribi še v debelejši snežni odeji. Ponekod je padlo v gorah do 10 cm snega. Ni čudno, da je bilo v petek zjutraj še močno hladno in je bila najnižja jutranja temperatura samo 1,4 C nad ničlo. V zadnjih 24 urah je ombrograf meteorološkega zavoda zaznamoval 7,8 mm dežja. Barometer se je začel počasi dvigati in je v petek kazal 759 mm, ko je bilo prejšnji dan le 753 mm. Ker je bilo zgodaj zjutraj prav jasno, so se mnogi bali, da se ne pojavi elana, ki bi pač močno škodovala razni povrtnini in cvetju, kakor tudi sadju, v prvi vrsti marelicam, breskam in češnjam.

— Dve nesreči. V Selah pri Toplicah se je posestnikova hčerka, 5letna Anica Šenica, igrala okrog domačega kozolca. Splezala je na kozolec, naenkrat pa ji je spodrsnilo in padla je na tla ter si zlomila desno roko. — V Mačkovic pri Metliki je 5letna deklica hotela dvigniti iz postelje svojega dveletnega brata Ivana Pucija. Bratec pa je bil zanjo nekoliko pretežak in je sestra padla z njim na tla. Pri tem si je mali bratec zlomil desno nogo.

— Prostovoljni krvodajalci za bolno ženo. Mlada žena nekega vojaka leži hudo bolna v bolnišnici v Vagni. Zdravniki so izjavili, da jo je le s transfuzijo krvi mogoče rešiti. Mož te žene se je obrnil do svojih tovarišev-vojakov s prošnjo, če bi se hotel kateri izmed njih žrtvovati. Takoj se je prijavilo 11 mož, od katerih je zdravnik izbral nekega podčastnika za krvodajalca.

Ljubljana

Klavirski koncert v radiu

Danes, v soboto ob 12.40 bosta nastopili v EIAH — Radio Ljubljana znani pianisti Bizjak Valjalo Marta in Hrašovec Silva. Spored obsega izključno dela, ki so pisana v originalu za dva klavirja. To izredno zanimivo panogo skupne igre, ki se od sedaj pri nas sploh še ni gojila v koncertnem smislu, sta začeli pianisti sistematično gojiti, ter skušata na svojih nastopih nuditi poslušalcem najboljše skladbe te vrste iz literature, ki ni posebno obsežna. Za svoj drugi nastop v radiu sta si izbrali sledeči spored: Christian Bach: Sonata G-dur; Busoni: Duettno concertante; Tarenghi: Preludio e fuga in stile antico.

Johann Christian Bach, najmlajši Bachov sin, je nagibal k lahkotnejšemu načinu pisanja kot njegov oče, ter je tako postal eden najvažnejših pospeševalcev modernega sloga. Po ljubosti, graciji, lepoti sloga je predhodnik in najpomembnejši Mozartov vzor. Njegova sonata v G-duru je ena najbolj dražestnih originalnih skladb za dva klavirja. Po svojem gracioznem igranjem načinu kaže že popolnoma na Mozarta. Busonija je Bachova in Mozartova umetnost vzpodbudila k stvaritvam zavedne imitacije, pri tem pa njegova dela niso izgubila individualnega stvariteljskega in modernega značaja. V tem smislu je napravljena po finalu iz Mozartovega F-dur koncerta, tudi izredno ljubka skladba: Duettno concertante.

Tarenghi, bolj znan pri nas po svojih klavirskih skladbah, ima poleg svojih variacij na Chopinov in Schumannov tema za dva klavirja, tudi Preludio e fuga in stile antico, ki po svoji lahkotni in graciozni invenciji dopolnjuje prvi dve skladbi.

1 Pouk v ljudskih in meščanskih šolah. Za učence in učenke IV. deske ljudske šole ter I. deske in I. dekliške meščanske šole, ki so imeli doslej pouk na Prulah, bo od ponedeljka 4. maja dalje pouk v poslopu šole na Grabnu, kjer bo tudi objavljen točen razpored.

1 Za dijake srednjih, strokovnih in meščanskih šol se prične novi strojepisni tečaj 4. maja. Učnina nizka. Informacije, prospekte daje: Trgovsko učilišče Christofov učni zavod, Domobranska 15.

1 Novinarska nabavljajna zadruga ima svoj izredni občni zbor v nedeljo, 10. maja, ob 10 dopoldne v Novinarskem domu.

1 V ponedeljek, dne 4. maja, bo ob pol 6 v mali Filharmonični dvorani produkcija šole Glasbene Matice, na kateri bodo nastopili gojenci klavirskega in violinskega oddelka šole Glasbene Matice, in sicer učitelj: Zorke Bradarčeve, Bizjak-Valjalo Marte, Hrašovec Silve, Menardi Pie, Primo Olge, Sonca Viktorja in Strukljeve Milene, ki poučujejo na klavirskem oddelku. Iz violinskega oddelka nastopijo učenici Ivančiča Avgusta in Gregorica Jurija ter iz oddelka za čelo gojenec Čenda Šedlbauer. Na produkcijo opozarjamo. Podrobni spored se dobi za 3 lire v knjižarni Glasbene Matice. Spored je obenem vstopnica k produkciji.

1 Občni zbor Nabavljajne zadruge državnih uslužbencev. Dodatno k našemu včeršnjemu poročilu o delu Nabavljajne zadruge državnih uslužbencev navajamo še: Občnega zbora se je udeležilo razveseljivo število zadržnikov, nad 200. Po poročilih upravnega odbora, kateremu je bilo soglasno izrečeno zaupanje, je bilo rešeno še neko načelno vprašanje o razdeljevanju in sicer ob popolnem soglasju navzočih. Vsi odborniki, ki bi po turnusu izpadli, so bili ponovno izvoljeni, v nadzorstveni odbor pa je bil na novo izvoljen g. prof. dr. Josip Mihelak. Soglasje na tem občnem zboru najbolj dokazuje trdnost te zadruge ter medsebojno povezanost zadržnikov.

1 Tulipani cveto v Ljubljani. Kljub neugodnemu vremenu je sedaj prav razveseljivo pogled na ljubljanski cvetlični trg. Posebno preseneti obilica tulipanov. Revni otroci nabirajo domače, divje tulipane, ki v ogromnih množinah rastejo zlasti v mestnem logu in dalje proti Barju, vrtnarji pa prinašajo na trg sijajne tulipane, katerih se ne bi smarovali niti Holanci, znani ljubitelji tulipanov. — Enako kakor s tulipani cvete trenutno tudi kupčija z narcisami. Posebno dosti je na trgu umetno vzgojenih rumenih narcis brez pestičev.

1 Oddajanje obrtnih prav v najem in najemanje v zakup je po določilih veljavnega obrtnega zakona nedopustno in kaznivo, na kar opozarja mestno poglavarstvo ljubljansko, da premalo poučeni ljudje ne bi prišli v škodo ter imeli opravka z oblastmi.

1 V Zvezdi bo rasel fižol. Te dni bo zarezal plug brazde v samo srce bele Ljubljane. Mestna vrtnarija bo vse trate po Zvezdi zasadila z nizkim fižolom — medaljonom.

1 Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote ob 20 do ponedeljka ob 8 zjutraj mestni viš. zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Poljanska c. 15, telefon 32-84.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Sobota, 2. maja ob 17.30: »Vdova Rošinka«. Izven. Cene od 12 lir navzdol. — Nedelja, 3. maja ob 14: »Jurček. Mladinska predstava. Izven. Zlajane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Clovek, ki je videl smrt«. Izven. Zlajane cene od 12 lir navzdol. — Ponedeljek, 4. maja: Zaprti. — Torek, 5. maja ob 17.30: »Ifigenija«. Red. Torek.

Opera: Sobota, 2. maja ob 17: »Orfej in Evridika«. Izven. Zlajane cene od 18 lir navzdol. — Nedelja, 3. maja ob 14: »Don Pasquale«. Izven. Zlajane cene od 15 lir navzdol. Ob 17: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Zlajane cene od 15 lir navzdol. — Ponedeljek, 4. maja: Zaprti. — Torek, 5. maja ob 17: »Priatelj Fric«. Red A.

RADIO. Sobota, 2. maja: 7. 30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Pismi in napet. V odmoru napoved časa. — 8.15 Poročila v italijanski. — 12.15 Klavirski duo Bizjak-Krašovec. — 12.40 Šeket Jandoli. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.20 Včerajšnje in današnje lepe pesni. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.15 Orkestralna glasba: Radijski orkester vodi dirigent Sijance. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.10 Nova plošča Cetra. — 17.55 I. Velikoj: Zgodnja zelenjava v kuhinji, predavanje v slovenščini. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Na harmoniko igra Bojan Adamčič. — 20.00 Poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Pismi vojnega časa. — 20.40 Prenos iz gledališča Vittorio Emanuele v Torino: Werner Egk: Peer Gynt. V odmoru: Predavanje v slovenščini. Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Rešjeva c. 1, mr. Komotar, Vič, Tržaska c. 47 in mr. Bahovec, Kongresni trg 12.

POIZVEDOVANJA. Pozabljen je bil v Trnovski cerkvi dežnik, ki je dobil pri Antonu Škerjancu, Meningerjeva ulica 15-11.

Iz Novega mesta

Šmarnične pobožnosti so v tem mesecu v kapljiški cerkvi vsak dan zjutraj. Ob šestih je prva sv. maša, nato šmarnično berilo in zopet sv. maša z litanijami Matere Božje. V frančiškanski cerkvi so šmarnične pobožnosti vsak večer ob pol osmih.

Cepljenje zoper koze v zdravstveni občini Novo mesto se vrši letos po sledečem redu: Dne 2. maja ob 14 v Šmihelu, ob 16 v Birčni vasi, dne 4. maja ob 11 v Vavti vasi, dne 5. maja ob 9 v Stopičah in ob 11 na Dolzu ter dne 6. maja ob 10 dop. v Podgradu. Pregled o uspehu cepjenja se vrši povsod en teden po dnevu cepjenja. Cepiti se morajo vsi otroci, rojeni od 1. marca 1941 do 28. februarja 1942 in dalje vsi oni, ki so l. 1941. izpolnili šest let in 12 let starosti. Š šest let stari otroci morajo k cepljenju priti odrasli, ki morejo navesti potrebne podatke o otrocih.

Dve novi oglašni tabli. Društvo »Mali gospodar« v Novem mestu sporoča, da daje svojim članom obvestila na oglašni deski Aerokluba, ki je nameščena na Seidlovi hiši. Sadjarsko in vrtnarsko društvo pa priobčuje svoje razglase na svoji deski, ki je nameščena na Pauserjevi hiši na Glavnem trgu.

Zopet spomladanski sneg. Letošnja zima je res izredno vztrajna in trmasta. Kar noče se posloviti in se vedno znova in znova vrača. Po nekaj lepih dnevih se je namreč nebo zopet pobočilo in vreme ohladilo ter je zato zadnje dni vse bolj kazalo na zimo kakor na pomlad. Res je po hladni in vetrovni noči v sredo v jutranjih urah začelo snežiti ter je kar močno snežilo ves dan, da so bile strehe dobro obpoljene in ceste zopet polne goste plundre.

Prošnja novomeških rejcev malih živali. Preteklo nedeljo so rejci malih živali imeli v občinski posvetovalnici uspel sestanek, na katerem jim je predaval kmetijski referent inž. Rihar, ki jim je dal mnogo navodil za krmljenje malih živali. Ob tem predavanju so se novomeški rejci malih živali spomnili, da bi jim bila storjena velika usluga, če bi mestna občina v parku in na Glavnem trgu postavila nekaj košar, v katere bi Novomeščani odlagali razne rastlinske odpadke, ki jih sedaj mečejo kar po tleh, in ki bi jih rejci mogli koristno izrabiti za krmljenje svojih živali. Rejci malih živali se torej obračajo na mestno poglavarstvo s prošnjo, da po parku in mestu namesti nekaj košar za odpadke, kar bi bilo v prid tudi občini sami, ker bi košare storile svoje za večjo snago po parku in mestnih ulicah.

Iz Triesteja

Brata — mornarja padla. Huda usoda je zadela triestinsko družino Rossi v via della Guardia 14. Dobila je te dni sporočilo o skoraj istočasni junaki smrti dveh svojih članov, bratov Edvarda in Josipa Rossi, ki sta oba služila v vojni mornarici.

Zanimivo tekmovalstvo karikaturnistov. Provincijski Dopolavoro v Triesteju je letos organiziral vsedrjavno tekmovalstvo karikaturnistov, ki je naletelo na zelo velik odmev. Lepe so tudi nagrade, ki so razpisane. V skupini A je prva nagrada zlata medalja in 400 lir — dar mestne občine, v skupini B pa je prva nagrada 400 lir in srebrna medalja.

Z Gorenjskega

Zbor starih bojnikov so nedavno ustanovili v Kranju. Sedaj so temu sledili tudi drugi kraji. V št. Vidu nad Ljubljano je bil postavljen za tovarniškega vodjo Stanko Rozman, za

njegovega pomočnika pa Rok Arhar, oba trgovca iz št. Vida. V Škofji Loki je postavil za tovarniškega vodjo Alojzij Brandner, orožniški uradnik v Škofji Loki. V Puštalu je bil postavljen za tovarniškega vodjo Herman Schmied, okrajni carinski komisar v Puštalu.

Sprejem članov v Koroško ljudsko zvezo v Trzinu. Te dni so na slovesen način razdelili članske izkaznice Koroške ljudske zveze v lepo okrašenem Društvenem domu v Trzinu. Ob tej priliki je govoril vodja krajevne skupine dr. Putze. Izkaznice je prejelo okrog 700 novih članov. Vsega skupaj je bilo doslej v Koroško ljudsko zvezo v Trzinu sprejetih nad 1500 članov.

Športni odsek v Dolu. Pred kratkim so v Dolu ustanovili športni odsek, h kateremu se je prijavilo 35 članov. Moštvo je že pričelo s tekmami in je prvo igro proti nekemu zunanjemu moštvo po težki borbi dobilo s 4:3.

Umrli je v Kropi gospa Elizabeta Kokalj, roj. Gartner. V Trzinu pa je umrl gospod Franc Babič, bivši trgovec.

S Spodnjega štajerskega

Zetev smrti. V Mariboru je od kapi zadeta umrla 53letna Marija Kovačič, žena prevoznika. V mariborski bolnišnici pa sta umrli 33letna žena čevljarja Anastazija Drole s Tezna in 12letni ljudskošolski učenec Rajko Pernat iz Slovenske Bistrice.

Poročil se je v Mariboru Jožef Novšak, strojnik, z Berto Bukovec.

Salzbursko marionetno gledališče v Mariboru. Že nekaj dni prireja v Mariboru svoje predstave marionetno gledališče iz Salzburga. Za to gledališče vlada med Mariborčani veliko zanimanje in so vse predstave prav dobro obiskane.

Iz Hrvaške

Potovanje zagrebskega nadškofa v Rim. Dne 27. aprila je odpotoval z letalom v Rim zagrebski nadškof g. dr. Stepinac. Na potovanju ga spremlja tajnik Lacković.

Slovaški časnikarji, ki se muče od proslave prve obletnice obstoja neodvisne Države Hrvatske v Zagrebu, so se odpeljali v hrvatsko provinco ter so dosedaj že obiskali Osijek, Borovo in Djakovo.

Nova sladkorna tovarna na Hrvaškem. V Zagrebu so gospodarski in industrijski krogi ustanovili novo industrijsko delniško družbo »Šečernarac« z glavnico 50 milijonov kun. Dova delniška družba bo zgradila sladkorno tovarno v Slavoniji. Tovarna bo lahko proizvajala 30.000 ton sladkorja in bo krila vse domače potrebe.

Preklinjanje strogo prepovedano. Velikozupanska policijska oblast v Vukovarju je izdala naredbo, s katero je najstrožje prepovedala preklinjanje, kvantanje in psovanje. Slične naredbe so izdale policijske oblasti tudi ostalih velikih županij.

V Brodu ob Savi bodo po vzoru ostalih hrvaških mest zgradili novo delavsko naselje, ki bo obsegalo trideset novih hiš. Občina je že dala brezplačno na razpolago potrebno zemljišče.

Hrvatski kipar Dragotin Filipović je umrl od kapi zadete. Pokopali so ga v oboto.

Ministrstvo za kmetko gospodarstvo je ustanovilo v Zagrebu poseben laboratorij za proizvodnjo sojinega cepiva, s katerim bodo zboljševali sojo.

Prosvetni oddelek zagrebske delavske zbornice prireja že dalj časa gledališke predstave, ki so namenjene delavstvu. Prihodnje predstavo bo imel v zagrebskem gledališču ter bodo v komadu »Dr. Stiglic« nastopili sami delavci.

Tudi Nova Gradiška dobi novo ustaško mladinsko šolo.

Iz Srbije

V Veliki Kikindi so prejšnji teden odprli prvi nemški zdravstveni dom.

Smrt biv. švicarskega poslanika. V Berlinu je umrl 7. aprila biv. švicarski poslanik v Belgradu dr. Paul Steiner.

Srbsko prosvetno ministrstvo je imenovalo posebno komisijo, ki bo tako v Belgradu, kakor tudi v notranjosti Srbije poiskala, popisala in zbrala vse erbske umetniške, zgodovinske, etnografske in arheološke spomenike. Vse te spomenike bo srbska vlada zaščitila e posebno urebo.

Kulturna predavanja prireajo še nadalje po Srbiji. Oni teden je imel takšno predavanje v Kruševu načelnik oddelka za narodno vzgojanje v prosvetnem ministrstvu dr. Br. Maleš. Govoril je o vlogi prosvetnih delavcev pri obnovi Srbije.

Belgrad ima trenutno tri važnejša gledališča. Prvo je državno ter ima svoje predstave v dramskem gledališču na Vračarju, drugo gledališče je takozv. umetniško gledališče ter daje svoje predstave v Kolarčevi ljudski univerzi, tretje gledališče pa vzdržuje združenje gledaliških igralcev ter uporablja za svoje predstave dvorano Delavske zbornice.

Seter pšenice v valjevskem okraju. V valjevskem okraju so zasejali pšenico na 8000 hektarjev. Na ostalem zemljišču, ki je bilo določeno za pšenico, bodo posejali koruzo in ječmen. Posadili bodo tudi mnogo krompirja in fižola. Radi setve ječmena je dala valjevska pivovarna kmetom potrebno seme sama na razpolago in to pod zelo ugodnimi pogoji.

Preimenovanje ulic v Sofiji

Sofijsko mestno zastopstvo namerava preimenoati nad tristo prestolniških ulic in trgov, ki bodo sedaj dobili imena po vodilnih možeh držav osi. Prav vse ulice bodo po bolgarske oblasti preimenovali v mestih in trgih novo priključenih pokrajin.

Preskrba Sofije z mlekom

Te dni se je sestal v Sofiji veterinarski svet ter je razpravljal o vprašanju preskrbe Sofije z mlekom. Na seji so sklenili, da bodo odsej dobivali kravje mleko v Sofiji samo otroci in bolniki. Kislo mleko bodo lahko delali odsej samo iz ovčjega mleka in mleka od bivolov.

Omejitev prodaje mesa v Bolgariji

Zaradi pomanjkanja mesa je uvedla bolgarska vlada še tretji brezmesni dan v tednu. Po sklepu vlade je dosedaj v Bolgariji ob ponedeljkih, četrkih in petkih najstrožje prepovedano prodajanje govedine in teletine. Prodaja perutnine ostane še nadalje prosta. Zaradi uvedbe nakaznic za nakupovanje mesa je bila od 20. do 26. aprila v Sofiji sploh prepovedana prodaja mesa. V tem času se je moralo meščanstvo prijaviti s svojimi nabavnimi knjižicami pri posameznih mesarjih. Predvidoma bo prebivalstvo v začetku dobivalo po 200 gramov mesa ali pa klobas na osebo. Če pa ti ukrepi ne bi zadoščali za pokritje vseh potreb preskrbe ljudstva z mesom, bo oblast še znižala mesne obroke. Istočasno so bolgarske oblasti strogo prepovedale pripravljanje in prodajanje pečenek po gostinskih obratih.

Prostrana morja – grobovi številnih ladij in mornarjev

Dosedanje izgube angleške, ameriške in nizozemske mornarice

Ena zadnjih števil »Frankfurter Zeitung« objavila pod naslovom »Izgubljena mornarica« podatke o dosedanjih izgubah angleške, ameriške in nizozemske mornarice. Navedbe v članku temelje na uradnih priznanjih dosedanjih pomorskih izgub združenih nasprotnikov. Člankar poudarja, da dosedanje pomorske izgube nasprotnikov že presegajo vse zavezniške pomorske izgube v zadnji svetovni vojni, kar samo dokazuje, da je sedanja vojna neprimerno bolj ostra, kakor je pa bila v letih od 1914–1918.

Franje angleških pomorskih izgub je znašalo:
3. IX. 1939 5. IV. 1942

Bojnih ladij	15	5
Letalonosilk	6	3
Težkih križark	15	2
Lahkih križark	50	15
Rušilcev	182	69
Podmornic	89	40
Spremljevalnih oborož. čolnov	51	22
Polagalk min in minolovcev	44	12
Rečnih oborož. čolnov in ladij	21	2
Pomožnih križark	—	22
Pomožnih ladij	250	240

Izgube ameriške mornarice pa so bile do dne:
8. XII. 1941 5. IV. 1942

Bojnih ladij (3 že zastarele)	17	4
Letalonosilk	6	2
Težkih križark	18	2
Lahkih križark	19	3
Rušilcev	179	12
Podmornic (65 že zastarelih)	111	3
Spremljevalnih oborož. ladij (60 obalnih patrolnih ladij)	98	2
Polagalk min in minolovcev	47	3
Oboroženih rečnih ladij	5	1
Pomožnih križark	—	2
Pomožnih ladij	—	2

Nizozemska mornarica je pa utrpela sledeče izgube do dne:

8. XII. 1941 5. IV. 1942

Križark	5	3
Rušilcev	8	3
Podmornic	12	3
Spremljevalnih oboroženih ladij	2	—
Polagalk min in minolovcev	12	3

Pisce članka poudarja, da dosedaj že potopljene edine angleške, ameriške in nizozemske pomorske sile predstavljajo skupno trikrat močnejšo mornarico, kakor jo je imela Nemčija ob izbruhu vojne. Člankar v listu tudi napoveduje še večjo poostreitev pomorske vojne.

Do kakšnih globin vrtajo za petrolejem?

Najdišča petroleja imajo tako izrazito zunanjost, da jih ločimo od vsega drugega, kar je kdaj človeška roka postavila na zemlji. Značilni so zanje vedno ogromni vrtnali stolpi, ki prekrivajo večinoma najdišča petroleja prav na gosto. Z vrtnalnimi stolpi vrtajo v zemljo luknjo, skozi katero vlagajo cev. Ta vrtnanja trajajo večasi mesece in mesece, v prav posebnih primerih pa celo nad leto dni. Sveder v takem primeru prevrta velike sklade kamena in končno zadene na podzemsko ležišče nafte ali pa v prazno. Po prvi svetovni vojni je bila dolgo časa najgloblja luknja, navrtana s pomočjo vrtnalnega stolpa, v Czuhovu v Gornji Šleziji. Tam je sveder dosegel globino 2240 m. Lov za petrolejem, ki se je razbnesel v zadnjih desetletjih zlasti v Ameriki, pa je dosegel še vse drugačne rekorde. Po statistiki iz leta 1939 so na petrolejskem najdišču Vasco v Kaliforniji navrtali zemljo 4573 m globoko. Torej dvakrat tako globoko, kakor v Czuhovu. Pa tudi sicer so vrtnanja v Kaliforniji marsikdaj presegla 4000 m. Na najdišču petroleja Rio Bravo v Kaliforniji so dosegli 4273 m, nato sledi najdišče Agua-Dolce v Texasu z najglobljo izvrtano luknjo 4185 m, dalje zopet najdišče Vasco s 4159 m in nato petrolejsko polje v Louisiani z globino 4087 m. Tako je Amerika dosegla rekord pri najglobljih vrtnanjih v zemeljsko skorjo. Toda

tudi drugod po svetu so šli bolj v globino. Med ostalimi državami ima sedaj drugo mesto Nemčija, kjer so v Holsteinu pri vrtnanju za petrolejem dosegli globino 3818 m. Zanimivo je, da ta najgloblja vrtnanja, ki so seveda zahtevala velike stroške, niso dala zaželenega uspeha. Najgloblje vrtnanje, ki je doslej tudi privedlo do petroleja, je doseglo le 4043 m, torej več ko 500 m manj, kakor je doseglo rekordno vrtnanje v Kaliforniji. Petrolejski vrelci, ki je bil s to globino navrtan, leži v Louisiani v bližini morske obale.

Zobozdravnik, ki uraduje samo ponoči

V Pragi živi zobozdravnik, ki ordinira samo v nočnih urah. Ordinacija pri njem se pričenja ob sedmih zvečer ter traja z izjemo dnevne prekinitve celo noč do sedme ure jutraj. Casopisje poroča, da ima omenjeni zobozdravnik vedno vse polno strank. Med njimi so na prvem mestu ljudje, ki so čez dan zaposleni po uradih ter imajo čas samo v večernih in nočnih urah. Pozno ponoči pa navadno prihajajo k zobozdravniku dostikrat tudi taki ljudje, ki so prej leta in leta odlašali z zdravljenjem in popravlilom svojih zob, bodisi iz strahu pred bolečinami ali pa iz kakšnih drugih razlogov. Casopisje si to razlaga na ta način, da večino ljudi muči zobobol ponoči ter se včasih splojnje do neznosnosti. Ob takih prilikah se odloči za zdravnika tudi največji strahopetec.

»Slovenčeva« športna posvetovalnica

O doping, rekordih, Müllerjevem sistemu itd. — Drobn nasveti atletom in plavcem

T. T. — Lj. »Moj nečak je bil avgusta preteklega leta 13 let star in je preplaval 50 m (crawl) v 41 sekundah. Posvarili so me, da je to za njega prevelik napor in da obstoja nevarnost, da si srce pokvari. Ali je to res mogoče?« — Športno pretravanje skrbi zlasti tiste starše, ki sami v mladih letih niso tekmovali. Če je fant vsaj normalno razvit in zdrav, tedaj je gotovo, da njegov »rekord« ni bil prehud. Je pa to za naše razmere prav dober čas! Da ne boste v skrbeh, omenjam, da plavajo v svetu 14 letni dečki tudi desetkrat večje razdalje. Svetujem pa, naj ne stremi preveč za hitrostjo, pač pa se naj trudi z »dolgimi sprehodi« po vodi in naj stopnjuje svojo telesno zmogljivost s počasnim crawlom na 100 do 500 metrov.

C. M. — Kaj točnejšega bi radi vedeli o amaterskem paragrafu. Znano je, da prištevamo med amaterje ali »častne športnike« le tiste, ki tekmujejo iz veselja do borbe. Z amaterskim vprašanjem se je bavilo več olimpijskih komisij. Najnovejša stiližacija amaterskega paragrafa pa je naslednja: »Olimpijskih iger se lahko udeležijo tisti tekmovalci, ki so po predpisih svojih mednarodnih športnih zvez amaterji.« Pogoj pa je, da vsebujejo predpisi teh zvez sledeči dve točki: 1. izključeni so tekmovalci, ki izvajajo svoj ali kateri koli drugi šport poklicno; 2. izključeni so tudi tisti, ki so sprejeli za izgubo časa odnosno zaslužka kakršno koli odškodnino.

D. T. Lj. — Kaj sodim o doping? Uživati doping ali dražila, ki vplivajo največ na srce in živce, se pravi bičati samega sebe, da bi izsilil napore, katerih organizem v normalnem stanju ni sposoben doseči. Uživanje dopinga je v bistvenem nasprotju z osnovnimi športnimi načeli. Doping namreč ni kreplivo, pač pa sredstvo, ki je zdravju škodljivo. Kdor mobilizira s pomočjo dopinga svoje zadnje, morda življenjsko važne sile, uganja norost napram samemu sebi in goljufijo napram športnim tovarišem.

P. U. N. m. — V kakšnem razmerju sta tekač in kolešar bi radi vedeli. Statistike športnih rekordov povedo, da so tekači neprimerno počasnejši. Za primer Vam navajam oba svetovna rekorda na eno uro: če bi se istočasno podala v dir najhitrejši tekač Nurmi (Finska) in kolešarski rekorder Archambaud (Francija), bi pač Nurmi hudo zaostal; v 60 minutah bi prišel kolešar 45 tisoč 840 m daleč, tekač pa le 19.210 m. Okroglo povedano je izurjen kolešar dvakrat hitrejši od najizurjenejšega tekača.

B. V. J. V daljino ste začeli skakati in dosegli 5.40 m. Ali je možno sklepati, da ste nadarjeni za to vrsto atletike? — Za 16 letnega fanta je to vsekakor lepa daljina! Svetujem Vam pa, da ne skakaete preveč, pač pa se marljivo uredite v hitrem teklu na kratke proge. Če boste pretekli 100 m pod 12 sekundami, boste z lahkoto skakali čez 6 m daleč. Mednarodna znanaka pa se začne šele pri 7 m; zato pa morate biti že izvrsten sprinter. Poročajte še o uspehih v teklu na 100 m, pa bo lažje spregovoriti o nadarjenosti. Rekord v skoku v daljino pa so sledeči: inž. Milan Stepišnik 6.65 m (slovenski rekord), 8.13 Jesse Owens (svetovni rekord).

M. A. — O Millerjevem sistemu domače telovadbe. So ljudje, ki vedo veliko o raku in jetiki in še o drugih boleznih, o zdravju samem pa nimajo pojma. O zdravju sanjarijo le takrat, ko zbolijo: ko pa ozdravijo, pozabijo spet na »največje bogastvo«. Danskemu športniku J. P. Millerju velja zasluga, da je opozoril svet na to, da je zdravje nekaj, česar ne gre zanemarjati in da je pokazal na praktične metode stopnjevanja telesne odpornosti in zmogljivosti. Pred 40 leti je napisal knjigo »Moj sistem« ali točnejše: 15 minut dnevno za zdravje. V kratkem času je postala njegova knjiga nenavadno popularna. V štirih dneh so razprodali prvo izdajo, v prvih desetih letih pa je doživela v devetih jezikih pol milijonsko naklado. Še dandanes jih je zelo veliko, ki telovadijo, se masirajo in kopajo po Millerjevem sistemu. — Vprašujete, kaj sodim o tem sistemu, ali je še veljaven? Brez vsakih predsodkov nadaljujte s telesno nego po Millerjevem sistemu! Njegove vaje so še danes moderne, med telovadnimi strokovnjaki pa jih je veliko, ki spoštujejo moža, ki je že pred 40 leti podal za vse čase veljavne metode telesne okrepitve in nege.

H. J. — Uspeh v suvanju železne kroglice, ki tehtajo 7.25 kg, imajo le postavni atleti: močni, čez 1.75 m visoki in vsaj 80 kg teški. Urjenje telesne zmogljivosti mora biti vsestransko. Priporočam zlasti dvigovanje lažjih ročkov (okrog 40 kg), pa tudi igre s težko žogo. Opozorjam Vas pa tudi na koristno udejstvovanje s sekuro, kladivom in lopato. Držala, ki jih stiskamo v rokah pri delu, krepijo zapestje, dlani in prste. Suvanje kroglice pretegne

mišice in sklepe, delo s težkim orodjem pa jih spet okrepí. Za meter ali več boste napredovali, če boste trenirali tudi z navadnim delom.

Z. C. — Radi bi zvedeli, kaj so dosegli slovenski tekmovalci na olimpiadah. Na kratko povedano: 3 zlate, 2 srebrni in 10 bronastih kolaj. Najuspešnejši med njimi je bil Leon Štukelj, ki ima sam, če se prav spominjam, 6 olimpijskih kolajn. Največji uspeh je dosegel na olimpijskih igrah l. 1924 v Parizu, ko si je priboril splošno svetovno prvenstvo v telovadbi.

P. H. B. — Kakšen šport naj goji plavac poleg plavanja? Priporočljivo so vsi športi na suhem, pri katerih ne gre za eksplozivno moč in pri katerih ne pride do prevelikih naporov. Japonci se pridno udejstvujejo v gimnastiki, katero izvajajo ritmično in sproščeno. Za krepitev dihal je priporočljiva hitra hoja z dolgimi koraki, za krepitev vsega organizma pa vam svetujem plezanje po drevmu ali po drogovi. Odločno pa tudi svetujem vrhunsko telovadbo na orodju, pa tudi hitre teke (sprint), naporno igranje nogometa in podobno. Če imate priložnost za delo na vrtu ali v domači dvorani, se Vam ne bo treba ozirati po nadomestilnem udejstvovanju za plavanje.

Šport v kratkem

Nogomet v Belgradu. V nedeljo so igrali drugo kolo za belgrajski pokal. Prav dobro igro je podal SK 1913 (bivša »Jugoslavija«), ki je premagal Jedinstvo s 5 : 1. Uspeh je za rdeče tem pomembnejši, če upoštevamo, da je Jedinstvo teden prej odpravilo BSK z 2 : 0. Ostali izidi preteklega nedelja so bili: Vitez — Sloga 5 : 1, Obilič — Balkan 6 : 1, BSK — Mitlić 7 : 0.

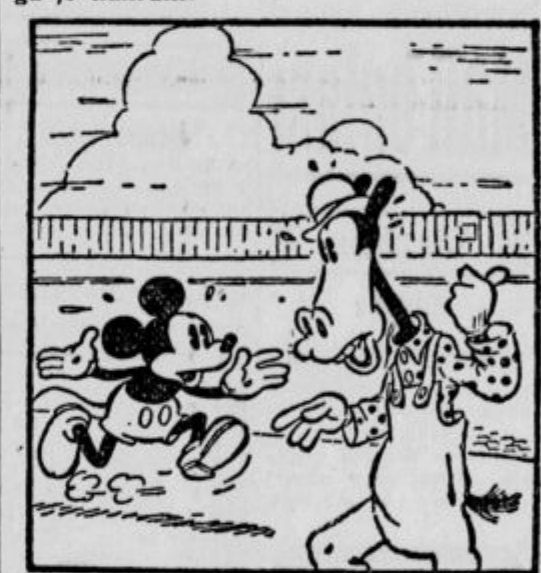
Paul Bourillon umrl. Iz Pariza poročajo, da je umrl prvak starejše generacije francoskih kolešarjev, Paul Bourillon. 1896. leta si je priboril svetovno kolešarsko prvenstvo, pozneje pa je bil več let neprekošljivi francoski prvak. Zaslužen je bil tudi za organizacijo kolešarskega športa.

»Bimbo« Binder je bil pet najboljši strelca v dunajskem nogometnem prvenstvu. Letos ga je prekosil Reitermayer (Wacker), ki vodi z 20 goli. Na progi Dunaj—Semmering—Dunaj so se pehali preteklo nedeljo kolešarji na 180 km dolgi progi. Prvi se je vrnil na cilj Karl Kühn (tobačna tovarna) in zmagal v času 5:01:58.4.

43 Miška mu je dala listek in je odšla. Mišek je bral:

»Dragi Mišek, tudi Klarica je izgubila svojo jopico. Miška.«
Drugi dan je Mišek dohitel Volička in ga je nahrulil:

»Ali razumeš? Še štiri druge osebe so nočoj ob svoje jopice in vse štiri so hkrati z jopicami izgubile tudi svoje lasel.«
»Razumem. In prav zato grem naravnost k županu,« je odvrnil Voliček.
»Grem še jaz s teboj.«

Na italijanskem letališču v Grčiji: V letalo, ki bo odletelo proti sovražniku, nalagajo bombe.

Ovčice gospoda Tomaža

Gospod Tomaž se je prebudil in skoraj prestrašen pogledal na uro. Še pet ni bila. Zato se je zopet umiril. Zaspali pa ni nič več poskušal. Bi se mu lahko zavleklo kot pred nekaj meseci gospodu kaplanu, ki mu je moral mežnar iti na vrata ropotat, da ga je do župnikove maše sklical za spovedovanje. Saj zanj ni čudno. Fant je še mlad in lahko spi. Gospod Tomaž jih ima pa že čez šestdeset in mu ni več toliko za spanje. Takrat je bil pa vendarle še precej krmežljav. Seveda, zvečer je dolgo spovedoval, potem je do enajstih pridigo pripravljal, od enajstih do polnoči pa je opravil sveto uro pred prvim petkom. Nato je legel, a dolgo ni mogel zaspiti. Četrť čez eno je še slišal. Na svoje ljudi je mislil, na svoje ovčice in kostrune. Zalosten jih je bil, molil je zanje, a jih bil tudi vesel. V kakšno tovarno so mu ušli nekateri. To gospoda Tomaža najbolj boli. Saj za druge se ne čudi, da so šli. Zanje se tudi drugi ne čudijo. Da pa Martinovec sili mednje, kar ni mogel verjeti. Ni mogel in ni mogel. Zato je sam zlezal na Hrib do Martinovca. Pa so mu tam tudi potrdili. Mlada je povedala, da so šli mati za njim in da so rekli, da bosta prišla domov oba ali pa nobeden. Do takrat ni bilo še nobene. Le otroci so jokali, mlada je pa pripovedovala, da se možu hoče boljših časov.

»Boljših časov!« je bil hud gospod Tomaž. Časi se po ljudeh ravnaajo. Če bodo ljudje boljši, bodo tudi časi boljši. Ljudje pa ne bodo boljši, če bodo zapuščali svoje družine. Kako? mu ni šlo v glavo Martinovčevu ravnanje. »Kdo drugi naj nam pomaga do večne in časne sreče, če ne Bog?! Sami? Imamo premalo moči, da bi vsemu kaj. Tistih nekaj v hosti —? Kaj še! Ko bi njim kdo mogel pomagati do pametnega življenja! Molite zanj, pa za vse!« je naročal. »Jaz bom tudi,« je obljubil, pa zraven vabil, naj prvega petka ne pozabijo.

Obljubo je gospod Tomaž držal. Molil je za svoje farane, molil za vse, ki trpe, molil za vse ljudi. Tudi tisto jutro je bila molitev njegove prvo opravilo. Takoj, ko je smel, je šel iz hiše, odklenil cerkvena vrata in stopil v svetišče.

»Dobro jutro, Gospod Jezus,« je pozdravil in pogledal proti tabernaklju, ki ga je obseval le žarek večne luči. Na barvanih oknih se je komaj zaznaval dan. Pa gospod Tomaž bi po umih znal po vsej cerkvi in je zato kar brez luči stopil do obhajilne mize in pokleknil.

»Gospod Jezus,« mu je utripalo srce, včasih pa zašepetale tudi ustnice. »Vem, slab duhovnik sem. Sprejmi torej, presveto Srce, današnje moje obhajilo najprej v zadoščenje za vse, kar sem jaz zanemaril, potem pa tudi za vse grehe in žalitve, ki ti jih prizadevajo drugi, zlasti moji farani. Vem, Gospod, biti bi moral prst, ki kaže le k tebi. Vse moje delo in govorjenje in obnašanje bi moralo biti zate. Gotovo ni bilo vse prav. Toda poglej, Gospod, za pobožnost prvih petkov sva s kaplanom obšla vso faro, pridigala sva, vabila, molila in res ne vem, kaj naj bi bila še storila. Midva moreva okopavati, moreva sejati, moreva zalivati — rast pa dajete le ti, moj Bog, ki si se učlovečil in umrl, da bi mi živeli. Naj torej živimo, Gospod! Naj ne bo tvoja kri, Jezus, za nas zastoj prelita. Daj, da bi vsak v naši fari lahko odgovoril, da išče tebe, če bi ga vprašal, kot si vprašal ob Genezareškem jezeru: Koga iščete? — Daj, da se vsi spreobrnejo k tebi in ti zaostujejo z življenjem po tvoji volji...«

Gospod Tomaž je pokrtil obraz z dlanmi in mislil, koliko ljudi opravlja pobožnost prvih petkov. Veliko. Vsi, kar je dobrih. Tega je vesel, seveda. Toda rad bi, da bi se zdramili tudi drugi.

»Bomo videli,« je dejal v ponedeljek Lužar, ko ga je gospod Tomaž pregovarjal, naj vsaj posle pusti in otroke pošlje, če sam noče. »Bomo videli,« je dejal, pa zraven zaklel, ker se hlapec nekaj ni prav obrnil, da gospod To-

maž kaj takega še ni slišal. »Kje pa si to pobral? Pa veš, kaj se pravi?« — »Kaj ne bom vedel; saj sem bil v ujetništvu in razumem. Če drugi smejo, zakaj bi jaz ne?« — »Saj nihče ne sme!« — »Zakaj pa potem kolnejo?« Gospod Tomaž je od samega govorjenja in prepričevanja postal hripav. Lužarju pa se je poznalo, da je ostal, kot je bil.

»Vem, Gospod,« molil skoraj na glas gospod Tomaž, »skrhana motika sem, zarjavela, zastarela. Toda ti, Močni, moreš vse, moreš tudi s skrhano motiko trdo skalo zmečati v rodovitno prst, moreš zarjavelo motiko obrusiti, moreš slabo motiko koristno porabiti. Tebi, Vsemogočni, motike sploh ni treba. Ti ne potrebuješ orodja. Zate je dovolj, da hočeš... Pa poglej, saj si sam hotel, da pridobiva za tvojo službo človek človeka, da mi torej moči, daj moči meni ali gospodu kaplanu ali komur koli, da pripelje nazaj k tebi Lužarja, da se vrne domov tudi ta — kostrun.«

»Pa Martinovec! Kakšno neumnost je naredil. Sebi škodo in drugim nesrečo. Mati mojih let je šla za njim, da ga pripelje nazaj. Pomagaj!«

»In Sirka se na cesti baha, da njih domačija ne bo štela dot. Le gospodarja bodo vzredili, pravi, drugih ne marajo. Daj, da jo sreča pamet...«

»Micjakinja moži dekleta, da imata že dve otroka, moža pa ne. Pa stara že več let ni bila za veliko noč pri obhajilu in cerkev le redko kako nedeljo katero od znotraj vidi. Jaz jim ne morem do živga. Zmerjale so me, Pomagaj ti, ki moreš vse. Pomagaj ti, da se vsi zgrnemo okrog tebe, da ti bomo vsi pokorni otroci, ne uporni hlapi. Ne zaradi mene, Gospod, ne zato, da bi bilo meni dobro — zaradi duš...«

Iz premljevanja so ga zdramili koraki po cerkvi. »Aha, spovedovati bo treba,« se je spomnil gospod Tomaž in stopil k spovednici, pa sedel vanjo ter v božjem imenu sodil in odpustil dušam do sedmih, ko je pristopil k oltarju.

»Jezus, miru nam daj,« je prosil, ko je izpostavil Najsvetejše. »Ti, ki si z besedo pomiril vihar na morju, ki si ozdravil duše in telesa, daj našim dušam, da bodo v miru živle s teboj, moj Gospod in moj Bog.«

Po povzdigovanju je prišel iz spovednice tudi kaplan, da je ponagal obhajati. »Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa naj varuje tvojo dušo za večno življenje. Amen.« Kolikim sta s temi besedami podelila Jezus! Gospod Tomaž je bil zares vesel. Še na samo Veliko noč jih je bilo malokrat toliko. Otroci, med njimi taki, ki so komaj segli do obhajilne mize, fantje, dekleta — skoraj vsa fara. Lužar tudi. In stara Martinovka. Vsaj, kakor je videl gospod Tomaž.

»Zahvaljen, o Bog, za Lužarja. In Martinovko blagoslovi, pa Martinovca vodi. Pa še druge omečaj,« je v mislih molil gospod Tomaž, ko je s ciborijem stopal od obhajilne mize k oltarju.

V zakristiji mežnar ni mogel skriti svojega začudenja, da je celo Lužar prišel. »Pa stara Martinovka je sina pripeljala nazaj,« je dodal. »Hvala Bogu!« je bil vesel gospod Tomaž, pa spet šel spovedovat, medtem ko je kaplan maševal. Potem sta spet spovedovala oba. Ob devetih je gospod kaplan zadnje obhajal, prav pri zadnjih mlada Martinovca in Micjakovo Jero. Kaplan je moral nato v šolo, gospod Tomaž pa je šel z Bogom k bolnikom: k Adamovčevi Mici, ki že deset let ni stopila na nogo, k Jerinačevi Rozalki, ki ji je devetnajst let in ki peto leži vsa zvita in skrivenčena, in Bajtnemu Joku, ki ga kar vidno jemlje.

Pol enajstih je bila, ko se je gospod Tomaž vrnil pred župnišče. Pa ni šel takoj k zajtrku. Za nekaj minut je stopil v cerkev, da se je Jezusu zahvalil za milosti, ki jih je podelil njegovim ovčicam, in ga poprosil, naj sprejme zadoščenje dobrih in še druge pritegne k svojemu svetemu Srcu.

»Da bi vsi našli pot, ki drži k tebi, moj Bog! Da bi našli k tebi — domov!« V. Zorman.

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET

RISAL E. GODEC

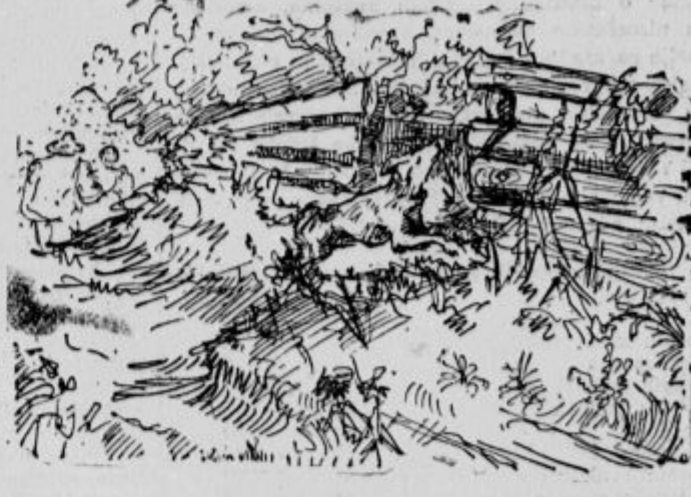
103.

Z najboljšo nado in največjim upanjem je gledal Mirko v svojo bodočnost in zakonsko srečo. Kakor jelen, čil in vesel, je stopil k Zali, svoji nevesti, oklenil se okoli njene desnice in jo spremil domov. Z njima je šla tudi njena mati, ki je bila prav tako vesela hčerine sreče.

104.

Pot do Miklove hiše je vodila mimo Almirinega doma. Nobeden naših nočnih potnikov se ni ozrl nocoj na to poslopje. Njih oko ni pozeležlo videti mesta, na katerem je skušala Almira, tujčeva hči, uničiti srečo dveh sre in preprečiti izvršitev Serajnikove prisege.

105.

Le Kastor, Zalikin varuh in vedni spremljevalec, ni mogel iti tiho mimo. Prav na glas in jezno je zalajal. Morda je zapodil mačko iz grmovja ali pa je v vrtnem zatišju zapazil bodljivega ježa, s ožega sovražnika. Šele na Zalikino klicanje je pritekel pes za družbo, ki je šla veselo domov.

Sreča pri ribolovu

»Dragi prijatelj, imaš danes kaj srečen dan?«
»Zelo. Ze dve uri mi ni nihče postavil takega neumnega vprašanja.«

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in ozračnikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Film krasnega oeta in globoke poezije, življenje in ljubezen velikega pesnika najlepših pravljic H. C. Andersena

ŠVEDSKI SLAVČEK

Joseph Gottschalk — ILSE WERNER —
Kari Ladwig Diehl — Glasba W. Zeller

KINO MATICA — TEL. 22-41

Veličasten historijski film v režiji Carmine Gallone

MANON LESCAUT

Vittorio de Sica, Alida Valli. Glasba: Puccini

KINO SLOGA — TEL. 27-30

Pretresljiva zgodba mladega dekleta

Uničena sreča

Isa Miranda, Rossano Brazzi itd.

KINO UNION — TEL. 22-21

Njegova prva želja

Mož, ki v zakonu ni imel sreče, je umrl. Ko so odpri njegovo oporoko, je njegovo zadnje pisanje, s katerim je razdelil svoje premoženje, pričelo z besedami: Moja prva želja.

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Pridno kmečko dekle, ki bi sama urejala vrt in njivo, ter nam pomagala pri gospodinjstvu, sprejme dobra družina v mestu. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2664.

Obrt

Zajčje kože nam dajte takoj v strojenje, da vam jih mol ne poškoduje. L. ROT, krznarstvo v Ljubljani, Mestni trg 5.

Krznene plašče

In drugo kožnino sprejemamo v obrambo. Tudi za potrebna popravila imamo sedaj največ časa. L. ROT, krznarstvo, Ljubljana, Mestni trg 5.

Kupimo

Kupim konja

za kmečka dela. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod št. 2658, ali pa na Josip Terčelj, Savlje št. 62.

Čitajte »Slovenca«

Prodamo

Razprodajamo dalje

najlepših vrst, begonije, gladiole in druge cvetne gomolje. Zahtevajte cenik. Sever & Komp., Ljubljana.

Sobe

Oddajo:

Sobo

lepo opremljeno, snažno, sončno, v centru (kolodvorska stran), oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2642.

Zahvala

Neizmerno žalostna in obupana mati, potrta sivolasi oče in sestrice pokojnega akademika

Frančka Župca

doma iz Slovenske Bistrice pod zelenim Pohorjem, se najiskrenejše zahvaljujejo vsem, ki so njihovega nesrečnega sina in brata spemili na njegovi zadnji zemski poti ali imeli z njim kakršen koli trud ali skrb. Posebna zahvala velja č. g. duhovnikom, ki so opravili pogrebne svečanosti, preč. g. škofu in vsem ostalim, ki so stopali za sprevedom in molili za pokoj njegovi duši. Prav tako bodi izrečena prisrčna zahvala vsem dobrim ljudem, ki prinašajo dan za dnem na njegov grob sveže šopke rož.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je umrl
gospod

Hinko Pogačnik

industrijalec

Maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi v Cerknici v četrtek, dne 7. maja 1942.

Prosimo tihega sožalja.

Cerknica, Martinjak, dne 2. maja 1942.

Rodbine:

Pogačnik, Premrov, Šerko

Paul Heuzé:

26

Steklar iz Murana

zgodovinska povest.

»Po mojih mislih ukrepeva takole,« je rekel Zerlione nekam mirno. »Ker je poglavita reč ta, da naju ne sme nihče spoznati, se preoblečeva v pristaniška delavca. Ta, ki nama nosi na mizo, bo že poskrbel za kakšno staro obleko. Pomešava se nato med množico in bova sledila ubežnikoma...«

Janez je pritrdil. Ker nista poznala katalonskega jezika, sta z raznimi znamenji dosegla od gostilničarja kar sta želela. Nedorlo potem sta hodila po pomolu kot dva dobra in nenevarna delavca.

»Bartavella« se je bližala na obzorju in počasi plula v pristan. Vrgla je sidro in spustila čoln do brega. Na lestvi, ki je segala v morje, sta se prikazala dva moža. Eden izmed njiju je bil Peter Gualterio!

Janezu je tolklo srce, Zerlione pa je, sodeč po zunanosti, ohranil svoj notranji mir. V trenutku, ko sta Peter in Holandec šla mimo, je segel z roko na čelo, kakor bi gledal daleč na morje je dal tovarišu znamenje, naj ga poenema. Janez je torej zasenčil oči in izdajalec je šel mimo, ne da bi kaj opazil.

»Za njima!« je rekel Lojze tiho.

Ni bilo težko. Brez skrbi sta šla za tujcema, ki nista ničesar slutila.

Holandec je vodil Petra. Videti je bilo, da mesto dobro pozna. Šel je po raznih stranskih ulicah čez Angelov trg in tu pa tam govoril kakšno besedo z Benečanom. Na trgu sta stopila v zelo siromašno gostilno. Bilo je ob štirih popoldne.

»Dobro gre!« je rekel Zerlione hladno. »Plemeniti Boccara, zdaj pa le nabrusite svoj meč!«

»Jaz!«

Ne, tega ni vedel vnaprej!... Trepeta je zrl na tovariša, pa se je vendarle premagal, da ni kazal razburjenja.

»Kaj naj storim, prijatelj?« je rekel preprosto.

»Ali naj jaz zadam udarec?«

»Seveda! Vi veliki, plemeniti, slavni Boccara! Jaz sem le navaden delavec. Vi ste pa slava murskega mesta. Komu pa, ako ne vam samim, je prihranjena čast, da izvršite pravico? Kaj niste bili vi prvi izbrani od velikega sveta za ta posel?«

»Izvršim jo in še prav rad, prijatelj!« je rekel odločno. Rad bi vam odstopil to čast, ker me neko čustvo zadržuje. Ne veste še, ker vam nisem še govoril o tem, zdaj vam pa povem. Peter Gualterio je oče dekleta, ki ga ljubim in sem že mesec dni žno tudi zaročen!

»To sem vedel!« je rekel Zerlione. »Prav dobro vem, da je gospodična Tuliya bila vaša zaročenka. Zato udarite s tem še hujše njega, ki vam je razdelil vso srečo...«

Kaj naj odgovori?... Vse je bilo zdaj končano. Čutil je, da se mu polagoma mae zavest in je vnovič zamrmral:

»Dobro! Naj bo!«

Saj se ne bo zgodilo javno in o belem dnevu, tudi nikake nevarnosti za storilca ne bo: pečat beneške republike odstrani vse, posebno še v katalonski zemlji. Priporočljivo pa je, da se takšna dejanja izvrše natiho in v skrivi.

»Izvršiva pa takole, če hočete,« je poudaril Zerlione. »Ponoči stopiva v to gostilno kot popotnika. Brez težav najdeva sobo, kjer bo Gualterio spal. Vse drugo bo prišlo samo od sebe...«

Prišla je noč.

Pa je še dodal:

»Saj imate pergament, ki ga je treba pritrditi na truplo Gualterio-jevo?«

»Imam ga,« je odgovoril Janez.

V duši ni bilo več odpora... Ker je bilo že potrebno... Ker je bilo potrebno...

Prišla je noč.

Nastanila sta se v mali sobici nekega krojača na Angelekem trgu in plačala za to veliko vsoto. Tja so jima prinesli tudi jedi. Potem je šel Janez v pristanišče in zamenjal prejšnjo obleko, ki sta jo shranila v neki vreči... Pozno v noči sta šla čez trg in stopila v gostilno...

Bila je polnoč. Janez in Lojze sta čakala v sobi, ki je bila poleg Gualteriove spalnice v prvem nadstropju. Slučaj je nanese, da je Holandec spol v podstrešju, ker je hotel biti sam.

»Boljše si nisva mogla želeti,« je rekel Zerlione. »Žadeva ne bo povzročila nikakega hrupa. Počakava, da bo v hiši vse mirno in potem greva v Gualteriovo sobo! Že prej sem poskrbel, da ga je gostilničar poklical doli v pritličje. Medtem sem odstranil na njegovih vratih ključavnico in zapahel. Mrmral je sicer, ko se je vračal, in jaz menim, da ni mogel zakleniti vrat. Brez najmanjšega ropota lahko vstopiva. Ker gori tudi v njegovi sobi, kakor tu v naši, lučka pred sliko Mater božje na zidu, bo zadosti jasno po vsem prostoru. Najprej poiščite njegov meč, da mu ga odvzameva. Dali ga boste meni, z vašim ga zabodete naravnost v srce!...«

Kaj naj bi odgovoril na to? Ko je bilo vse tako preračunano!... In zakaj bi se ne zgodilo, če se je že moralo tako zgoditi?

Sedela sta v poltemi in se delala, da spita kakor dva utrujena delavca. Janez ni mislil na ničesar več. Še enkrat se je duša uprla, ko je Zerlione izvlekel svoj kratki meč in ga vtaknil Janezu za pas: »Bolje, da imate dva, kajti nič se ne vel...«

Zazdelo se mu je, da je tisti trenutek postal rabelj, mesar... Že je hotel zaklicati, ko mu je nekaj zaprlo besedo... Pred očmi je visela grozna prikazen: Tuliya v strašni ječi, vsa uničena od trpljenja...

Naj se torej zgodil...